

INSIDE CHINA

KWIECIEŃ 2019

波中法律经济研究中心
Polish Research
Centre for Law and
Economy of China

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

DIALOG

POLSKIE CENTRUM STUDIÓW NAD PRAWEM I GOSPODARKĄ CHIN

Polskie Centrum Studiów nad Prawem i Gospodarką Chin (中国法律与经济波兰研究中心) zostało założone w 2016 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Centrum jest instytucją badawczą, której jednym z podstawowych celów jest prowadzenie badań naukowych w dziedzinie prawa i gospodarki współczesnych Chin oraz publikacja ich wyników.

Naszą jednostkę tworzy interdyscyplinarny zespół składający się z prawników, ekonomistów, sinologów oraz przedsiębiorców, których łączy doświadczenie związane z realizowaniem projektów w Chińskiej Republice Ludowej.

Centrum działa w czterech obszarach: naukowym, biznesowym, rządowo-samorządowym i studenckim, wspierając polskie podmioty w stosunkach z chińskimi partnerami. W październiku miała miejsce inauguracja flagowego projektu Centrum – Szkoły Prawa i Gospodarki Chin.

Polskie Centrum Studiów nad Prawem i Gospodarką Chin prowadzi nieodpłatne działania finansowane ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach programu „Dialog”, w tym: Raport „Inside China”, szkolenia dla przedsiębiorców oraz pracowników sektora publicznego.

W ramach prowadzonych działań mogą skorzystać Państwo również z odpłatnych usług, świadczonych przez ekspertów, którzy świadczą pomoc analityczną oraz doradczą związaną z działaniami podejmowanymi w Chińskiej Republice Ludowej.

W przypadku zainteresowania naszymi usługami oraz pytań związanych z naszą działalnością zapraszamy Państwa do kontaktu.

Polskie Centrum Studiów nad Prawem i Gospodarką Chin

email: china.law@wpia.uw.edu.pl

tel.: 575 777 688

METODOLOGIA

Raport „Inside China” składa się z 9 rozdziałów tematycznych. Każdy rozdział zbudowany jest z trzech podrozdziałów: wydarzeń, tła oraz wniosków.

Wydarzenia zawierają przegląd zdarzeń dotyczących Chińskiej Republiki Ludowej, które miały miejsce w miesiącu poprzedzającym wydanie raportu oraz w opinii autorów mogą mieć wpływ na polskie podmioty. Zostały one wybrane na podstawie przeglądu mediów internetowych w czterech językach – chińskim, angielskim, niemieckim oraz polskim.

Poprawna interpretacja niektórych opisanych wydarzeń wymaga zrozumienia różnic społecznych, gospodarczych, prawnych, historycznych oraz kulturowych. **Tło** zawiera informacje potrzebne czytelnikowi do odczytania kontekstu wybranych wydarzeń. Zostało one przytoczone tylko tam, gdzie jest to niezbędne do poprawnej interpretacji faktów.

W podrozdziale **Wnioski** zawarta jest informacja dla odbiorców raportu o tym, co adresaci powinni zrobić, aby wykorzystać daną perspektywę lub się jej przeciwstawić. Nie z każdym pojedynczym wydarzeniem związana jest jakaś szansa lub zagrożenie, czasem stwarza je kilka zdarzeń łącznie. W raporcie przytoczone zostały również zdarzenia, które nie znajdują odniesienia, lecz świadomość ich wystąpienia może wpływać na proces decyzyjny polskich organów administracji publicznej oraz przedsiębiorców.

Raport „Inside China” poświęcony jest w całości Chińskiej Republice Ludowej, ze względu jednak na odmienne warunki społeczno-gospodarcze, kulturowe oraz prawne wydarzenia dotyczące Tajwanu, Hong Kongu oraz Macau zostały opisane w raporcie jedynie wtedy, gdy mają istotny wpływ na pozostałą część ChRL.

EKSPERCI ODPOWIEDZIALNI ZA RAPORT „INSIDE CHINA”

Maximilian Piekut

Zastępca Kierownika Polskiego Centrum Studiów nad Prawem i Gospodarką Chin

Absolwent Uniwersytetu Warszawskiego (prawo), Szkoły Głównej Handlowej (finanse i rachunkowość), Uniwersytetu Ludwika i Maksymiliana (LLM). Studiował również na Fudan University (język chiński) oraz China University of Political Science and Law (prawo chińskie)

m.piekut@wpia.uw.edu.pl

+48 575 777 688

Karol Piekut

Ekspert Polskiego Centrum Studiów nad Prawem i Gospodarką Chin

Absolwent Szkoły Głównej Handlowej (finanse i rachunkowość) oraz Mercyhurst College (biznes międzynarodowy oraz zarządzanie). Spędził ponad 5 lat w Szanghaju, gdzie uczył się na Fudan University oraz prowadził firmę handlową.

karol@mpiekut.com

+48 535 733 456

Jakub Orkisz

**Ekspert Polskiego Centrum Studiów nad
Prawem i Gospodarką Chin**

Absolwent Uniwersytetu Warszawskiego (prawo), Szkoły Głównej Handlowej (międzynarodowe stosunki gospodarcze). Studiował również na Uniwersytecie Pekińskim oraz China University of Political Science and Law (prawo i język chiński).

orkiszjakub@gmail.com

+48 790 319 934

Julia Jeleńska

**Praktykantka Polskiego Centrum Studiów
nad Prawem i Gospodarką Chin**

Studentka Uniwersytetu Warszawskiego (prawo). Studiowała również na China University of Political Science and Law. Jest członkiem Warsaw-Beijing Forum.

SPIS TREŚCI

Gospodarka.....	6
Przemysł	11
Finanse	15
High-tech	21
Rolnictwo i sektor spożywczy	26
Transport i infrastruktura	31
Energetyka i ochrona środowiska.....	36
Polityka międzynarodowa	40
Sport, turystyka, edukacja i kultura	45

GOSPODARKA

Streszczenie

- ▶ Tempo wzrostu chińskiej gospodarki jest dominującym tematem komunikatów rządowych oraz międzynarodowych. Rząd ChRL zapewnia, że uda się osiągnąć cel w postaci wzrostu na poziomie 6,5% PKB.
- ▶ PMI dla sektora usług wskazuje na spowolnienie, jednak w dalszym ciągu utrzymuje się znacznie powyżej granicy 50 punktów.
- ▶ Pekin zapowiada kontynuację polityki zmniejszania obciążeń finansowych. W najbliższym czasie priorytetem dla rządu będzie wsparcie swymi działaniami MSP.
- ▶ Rynek pracy podlega transformacji, coraz mniej osób pracuje w tradycyjnych sektorach. Szansą dla młodych jest rozwój sektora IT.
- ▶ Pekin próbuje dostosować swoją gospodarkę do starzejącego się społeczeństwa i zapewnić seniorom dostępność towarów i usług, których potrzebują.

Wydarzenia

1. 15 marca 2019 r. na spotkaniu z szefami państw Europy Środkowo-Wschodniej w Dubrowniku premier ChRL Li Keqiang zapewnił, że w 2019 r. chińska gospodarka osiągnie zaplanowany wzrost gospodarczy na poziomie 6,5% PKB. Deklarację chińskiego premiera należy odczytywać w kontekście niekorzystnych prognoz mówiących o spowolnieniu gospodarczym Chin¹.
2. Międzynarodowy Fundusz Walutowy przewiduje dalsze spowolnienie chińskiej gospodarki w 2019 r. mające skutkować mniejszym niż 6,3% wzrostem gospodarki. Wśród powodów przewidywanego spadku PKB wymienia się ogólnoswiatowe spowolnienie gospodarcze i przedłużający się kryzys polityczno-gospodarczy między USA a ChRL. Międzynarodowy Fundusz Walutowy wzywa chińskie władze do kompleksowych działań związanych z restrukturyzacją chińskiej gospodarki celem uniknięcia załamania gospodarczego w regionie, wskazując, że stymulacja rynku wyłącznie działaniami banku centralnego w zakresie polityki monetarnej może być niewystarczająca².
3. Według opinii ekspertów OECD wykorzystywanie przez chińskie władze środków polityki fiskalnej i monetarnej w celu utrzymania wzrostu gospodarczego w dalszej

¹ Alexandra Harney, *Chinese premier confident economy will meet annual growth target*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

² Leika Kihara, *IMF warns bigger-than-expected China slowdown among risks to global economy*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

perspektywie spowoduje utratę kontroli na długiem publicznym. W 2019 r. administracja lokalna będzie dysponować budżetem w wysokości ponad 2 bln RMB na projekty infrastrukturalne (wzrost o 59% w stosunku do ubiegłego roku), jednocześnie – jak podaje S&P Global Ratings – ukryty dług na poziomie chińskich prowincji wyniósł w 2018 r. 40 bln RMB. W stosunku do przedsiębiorstw rząd ChRL ogłosił w marcu br. obniżkę podatków w wysokości 2 bln, co powiększy deficyt budżetowy z 2,6% PKB w 2018 r. do 2,8% PKB w 2019 r.; w tym samym okresie chiński dług korporacyjny osiągnąć ma poziom 160% PKB. Wspomniane wskaźniki świadczą o możliwych zagrożeniach związanych ze strukturą finansową chińskiej gospodarki³.

4. Zgodnie ze wskaźnikiem PMI (Purchasing Managers' Index) dla chińskiego sektor usług w kwietniu odnotowano spowolnienie. Wskaźnik spadł do poziomu 54,3 (względem 54,8 punktów w marcu 2019 r.). Wysokość wskaźnika powyżej 50 punktów oznacza pozytywną perspektywę wzrostu sektora. Sektor usług odpowiada za ponad 50% wartości dodanej wytwarzanej przez chińską gospodarkę⁴.
5. 18 kwietnia 2019 r. Państwowa Komisja Rozwoju i Reform (中华人民共和国国家发展和改革委员会) zapowiedziała zmniejszenie obciążeń podatkowych w stosunku do przedsiębiorstw i osób fizycznych. Szacuje się, że planowane zwolnienia podatkowe wyniosą 270 mld RMB. Planowaną obniżką mają zostać objęte w szczególności następujące daniny: opłaty za energię elektryczną w sektorze przemysłowo-wytwórczym i handlowo-usługowym (w ubiegłym roku zmniejszono wymienione opłaty o 10%), ponoszone przez przedsiębiorstwa koszty związane z transportem i logistyką, opłaty telekomunikacyjne (zredukowanie kosztów dostępu do szerokopasmowego Internetu dla małych i średnich przedsiębiorstw) oraz szereg obciążeń na poziomie lokalnym (zmniejszenie opłat za przyłączenie do sieci gazowniczej czy zniesienie opłaty za usługę potwierdzenia posiadania obywatelstwa ChRL)⁵.
6. Biuro Polityczne Komunistycznej Partii Chin (中国共产党中央政治局) wydało oświadczenie, w którym czytamy, że pomimo tendencji spadkowej (z ang. *downward pressure*) chińska gospodarka w pierwszym kwartale tego roku osiągnęła lepszy wynik niż się spodziewano. Wzrost w tym okresie (od stycznia do marca 2019 r.) wyniósł 6,4%. Komunikat skupia się na najbliższych celach gospodarczych, do których należy wsparcie MSP oraz sektora prywatnego. Planowane są również działania na rynku nieruchomości zmierzające do zwiększenia jego stabilności, poprzez redukcję wykorzystania nadmiernej dźwigni finansowej oraz działania ograniczające spekulacje na tym rynku⁶.
7. Zgodnie z danymi gromadzonymi przez instytut badawczy Ministerstwa Przemysłu i Technologii Informatycznych (中华人民共和国工业和信息化部) obserwowane są

³ Kevin Yao, *China's policy stimulus may worsen economic distortions: OECD*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁴ Reuters, *Growth in China's services activity slows in April: official PMI*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁵ 孙韶华, 发改委: 预计全年减轻企业和群众负担2700亿元以上, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁶ Reuters, *China will keep supporting economy as 'pressure' lingers: politburo*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

poważne zmiany struktury zatrudnienia w przemyśle wytwórczym spowodowane stworzeniem nowych miejsc pracy w sektorze usługowo-handlowym, bezpośrednio powiązanych z nowymi technologiami. Nastąpił spadek zatrudnionych w pierwszym sektorze gospodarki z 30,3% w 2012 roku do 28% w roku 2017. Z kolei liczba osób zatrudnionych w trzecim sektorze gospodarki wzrosła z 36% w roku 2012 do 45% w roku 2017. Coraz dotkliwsze trudności w rekrutacji fabryki zlokalizowane w delcie Rzeki Perłowej czy rzeki Jangcy próbują przezwyciężyć lepszą ofertą płacową, przeniesieniem części produkcji do tańszych regionów Azji Południowo-Wschodniej lub wzmocnionymi nakładami na robotyzację. Odpływ młodych pracowników od tradycyjnego przemysłu wydobywczo-wytwórczego w kierunku usług transportowo-komunikacyjnych związany jest z atrakcyjnymi zarobkami, elastycznym czasem pracy, lepszymi warunkami jej wykonywania oraz formą zatrudnienia, którą zazwyczaj jest umowa-zlecenia, a nie stosunek pracy⁷.

8. Według badań rynkowych Agencji Reutera chiński eksport w marcu 2019 r. wzrósł o 7,3% w stosunku do ubiegłego roku. Wzmożony eksport zaobserwowany został szczególnie w pierwszej połowie miesiąca, co stanowiło reakcję na zastój handlowy spowodowany obchodami chińskiego Nowego Roku w lutym (kiedy odnotowano ponad 20-procentowy spadek eksportu). Import w marcu 2019 r. zmalał o 1,3% w porównaniu do ubiegłego roku, wpisując się w spadkową tendencję poprzednich miesięcy. Z kolei Ministerstwo Handlu ChRL (中华人民共和国商务部) ogłosiło, że pierwsza połowa miesiąca charakteryzowała się wzrostem zarówno eksportu, jak i importu. Przewiduje się, że nadwyżka handlowa Chin w marcu w porównaniu do lutego br. wzrosła z 4 mld USD do ponad 7 mld USD⁸.
9. 10 marca 2019 r. zastępca prezesa chińskiego banku centralnego Chen Yulu w czasie wiosennej sesji Międzynarodowego Funduszu Walutowego i Banku Światowego skrytykował politykę handlową administracji prezydenta Donalda Trumpa jako sprzeczną z założeniami liberalizmu gospodarczego i ograniczającą współpracę międzynarodową. Jednocześnie zapewnił, że Chiny prowadzą ostrożną politykę monetarną i fiskalną. Wystąpienie przedstawiciela ChRL należy umiejscawiać w kontekście amerykańsko-chińskich negocjacji handlowych związanych z nałożonymi przez USA cłami i taryfami na określone grupy chińskich towarów eksportowych⁹.
10. Zgodnie z dokumentem (关于推进养老服务发展的意见) wydanym przez Radę Państwa ChRL w najbliższym czasie podjęte mają być działania na poziomie legislacyjnym i administracyjnym stymulujące rozwój ośrodków opieki na osobami starszymi¹⁰. Wskazuje się m.in. na: obniżenie kosztów związanych ze zbieraniem funduszy przez instytucje opieki, większe możliwości inwestowania w instytucje opieki przez

⁷ 郑生竹、王阳、潘晔，外卖与工厂“抢工”？劳动力市场迎“变局”，xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁸ Lusha Zhang, *China's March exports seen rebounding, imports falling again: Reuters poll*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁹ Leika Kihara, *China denounces protectionism in swipe at U.S. trade policy*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

¹⁰ 于杨，养老社区：“银发经济”的理想与现实，xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

fundusze ubezpieczeniowe, zachęcanie instytucji finansowych do udzielania korzystniejszych pożyczek i kredytów tymże instytucjom oraz stworzenie takich instytucji sekurytyzacyjnych, aby mogły zabezpieczać potrzeby osób pozostających pod opieką w dłuższym okresie. Szacuje się, że wskutek starzenia się społeczeństwa chińskiego w 2035 r. liczba Chińczyków wymagających opieki ze względu na podeszły wiek osiągnie 400 mln¹¹. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**

Tło

Plan rozwoju sektora usług dla seniorów

Według prognoz do 2050 r. obywateli ChRL po 65. roku życia będzie ponad 330 mln. Jest to jeden z głównym długoterminowych problemów gospodarczych Państwa Środka¹². Jednocześnie naukowcy z Chińskiej Akademii Nauk Społecznych doszli do wniosku, że od 2029 r. chińskie społeczeństwo będzie odnotowywało negatywny przyrost naturalny¹³. Biorąc pod uwagę chińskie plany gospodarcze, które opierają się głównie na stymulowaniu wzrostu konsumpcji wewnętrznej, negatywny przyrost gospodarczy sprawi, że w przyszłości efekt będzie odwrotny od zamierzonego.

Nie jest to jednak jedyna konsekwencja tego trendu; szczególnie problematyczne jest zapewnienie odpowiedniego poziomu opieki społecznej oraz dostępności towarów i usług dla osób w podeszłym wieku. Jest to również wyzwanie dla rynku pracy. Problemy te występują już obecnie, dlatego Pekin planuje wdrożyć kompleksowe działania na rzecz poprawy warunków życia osób starszych. Historyczny model, w którym młodsze pokolenie opiekowało się swoimi przodkami, nie jest możliwy do utrzymania, nie tylko ze względu na politykę „jednego dziecka”, ale również z uwagi na obecną kulturę pracy, która opiera się na migracji pracowników z mniejszych ośrodków miejskich do wielkich aglomeracji. Dotyczy to zarówno pracowników fizycznych, jak i wysoko wykształconych specjalistów, którzy w poszukiwaniu lepszych ofert pracy wyjeżdżają do większych miast.

Rada Państwa ChRL wydała dokument pod tytułem „Opinie w sprawie promocji i rozwoju usług dla osób starszych” (国务院办公厅关于推进养老服务发展的意见). Dokumenty nazwane „opiniami” są w zasadzie strategiami określającymi planowane działania, które będą implementowane przez władze ChRL. Przyjęto pięć priorytetów na najbliższe lata. Są to: (1) wzmocnienie nadzoru nad usługami i produktami dla seniorów; (2) inicjatywy i zachęty dla inwestorów i podmiotów finansowych; (3) aktywizacja zawodowa i gospodarcza osób starszych; (4) wzrost konsumpcji osób starszych; (5) wzrost jakości usług dla seniorów. W celu osiągnięcia każdego z wymienionych priorytetów zaplanowano szereg

¹¹ Cheng Leng, Ryan Woo, *China aims to boost funding support for elderly care sector*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

¹² Charlie Campbell, *China's Aging Population Is a Major Threat to Its Future*, time.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

¹³ Więcej na ten temat w: Cai Fang, *人口与劳动绿皮书*, 中国社会科学院研究生院, Pekin 2019.

działań, m.in.: inspekcje przeprowadzane w firmach z sektora, rozwój usług edukacyjnych dla osób starszych, rozwój i regulację usług finansowych dla seniorów, współpracę pomiędzy firmami i innymi podmiotami z tego sektora¹⁴.

Wnioski

Rząd	▶ Trwa międzynarodowa dyskusja na temat stanu i perspektyw chińskiej gospodarki. Chiny odnotowały dobre wyniki gospodarcze w pierwszym kwartale 2019 r. Międzynarodowi analitycy są jednak sceptyczni co do tego, że w kolejnych miesiącach sytuacja będzie podobna. Chińskie władze nie ukrywają, że gospodarka odczuwa presję spadkową. ▶ Założenie rozwoju gospodarczego Chin w oparciu o wzrost konsumpcji wewnętrznej w przyszłości napotka poważne wyzwanie, jakim jest starzenie się społeczeństwa. Powodzenie planu gospodarczego Pekinu zależy od rozwiązania tego problemu. Skutki starzenia się społeczeństwa już obecnie są odczuwalne dla rynku Państwa Środka. ▶ Rynek pracy przechodzi transformację polegającą na zmianie struktury zatrudnienia w poszczególnych sektorach. Jest to charakterystyczne dla gospodarek, które zmieniają status z rozwijających się na rozwinięte. W krótkim okresie należy się spodziewać wzrostu bezrobocia, w szczególności w sektorach pracochłonnych.
Przedsiębiorcy	▶ Pekin kontynuuje działania na rzecz pobudzenia konsumpcji wewnętrznej. Obecny kierunek działań to również podniesienie konkurencyjności chińskich małych i średnich przedsiębiorstw. Koszty prowadzenia działalności znacznie spadną w rezultacie zmniejszenia podstawowych danin i opłat, w tym np. opłat za energię elektryczną, opłat telekomunikacyjnych czy związanych z transportem. Przedsiębiorcy zagraniczni mogą w krótkim okresie spodziewać się wzrostu popytu na ich produkty i usługi. W długim okresie będą musieli jednak rywalizować z chińskimi konkurentami. ▶ Starzejące się społeczeństwo chińskie to szansa dla przedsiębiorców oferujących produkty i usługi dla seniorów. Podaż tych usług i towarów w Chinach jest ograniczona, a Pekin stawia na zwiększenie ich dostępności. Jednocześnie nadzór nad tym rynkiem ma zostać zaostrzony, co oznacza, że przedsiębiorcy będą zmuszeni poradzić sobie z licznymi barierami administracyjnymi.

¹⁴ 国务院办公厅，国务院办公厅关于推进养老服务发展的意见, gov.cn (dostęp: 31.04.2019 r.).

PRZEMYSŁ

Streszczenie

- ▶ Wskaźnik PMI w sektorze wytwórczym w kwietniu spadł do poziomu 50,1 punktu z 50,5 punktu w ubiegłym miesiącu.
- ▶ Wskaźnik inflacji produkcyjnej (PPI) wzrósł o 0,4% w marcu 2019 r. To pierwszy wzrost tego wskaźnika od dziewięciu miesięcy.
- ▶ Ceny kontraktów terminowych na stal pod koniec kwietnia spadły o około 1%. Obserwujemy jednocześnie niższą efektywność producentów z branży.
- ▶ Chiński organ nadzoru nad rynkiem przeprowadził prawie milion kontroli, podczas których sprawdzano produkty zdrowotne i medyczne.
- ▶ Pekin wprowadza szybką ścieżkę odprawy importowanych leków i szczepionek.
- ▶ Chiny zaprezentowały nowego niszczyciela marynarki wojennej nazwanego „Nanchang”. W trakcie parady można było obejrzeć również nowy typ łodzi podwodnych typu „Jin”.

Wydarzenia

1. Wskaźnik Purchasing Managers' Index (PMI) w sektorze wytwórczym w kwietniu br. spadł do poziomu 50,1 punktu. W poprzednim miesiącu wskaźnik ten osiągnął poziom 50,5 punktu. Jest to drugi miesiąc z rzędu, kiedy wskaźnik PMI utrzymuje się powyżej granicy pomiędzy wzrostem i spadkiem (poziom 50 punktów). Spadek tempa wzrostu jest złą wiadomością dla inwestorów, którzy po marcowych wynikach oczekiwali dalszego przyspieszenia¹⁵.
2. China Federation of Logistics and Purchasing (中国物流与采购联合会) zauważa, że wzrost wskaźnika PMI w marcu był zbieżny z trendem światowym oraz azjatyckim. Światowy wskaźnik w tym miesiącu osiągnął wartość 51,7 punktu (wzrost o 0,2 punktu w porównaniu do poprzedniego miesiąca). Wartość wskaźnika PMI dla Azji przekroczyła 50 punktów, natomiast w Europie spadła do poziomu 49 punktów¹⁶.
3. Państwowa Administracja ds. Regulacji Rynku (国家市场监督管理总局) przeprowadziła działania na rzecz podniesienia bezpieczeństwa osób użytkujących wyroby medyczne. W trakcie kampanii pod hasłem „sto dni” (百日行动) skontrolowano ponad 700 tys. sklepów sprzedających wyroby medyczne oraz ponad 200 tys. innych miejsc, gdzie takie produkty można nabyć, na przykład hotele, atrakcje turystyczne, parki,

¹⁵ Stella Qiu, Ryan Woo, *China April factory growth unexpectedly slows as economy struggles for traction*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

¹⁶ 闫雨昕, 3月全球制造业增速小幅回升 中国市场积极因素释放, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

targowiska. W kontrolę było zaangażowanych ponad 2 mln inspektorów¹⁷. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**

4. PPI (ang. Producer Price Index) – wskaźnik cen produkcji sprzedanej przemysłu, tzw. wskaźnik inflacji producenckiej, w marcu 2019 r. wzrósł po raz pierwszy od dziewięciu miesięcy – o 0,4% w porównaniu do analogicznego okresu ubiegłego roku. Główną przyczyną wzrostu PPI były rosnące ceny ropy oraz gazu, a także liczne projekty infrastrukturalne, które obecnie są w fazie realizacji w Państwie Środka¹⁸.
5. Pekin wprowadza „szybką ścieżkę” odprawy (加速通关) dla leków przeciwnowotworowych oraz szczepionek. Obecnie z tej formy odprawy można skorzystać przy imporcie 87 rodzajów leków. W 2019 r. lista ta powiększy się o kolejne 20 rodzajów leków. Władze chińskiej stolicy chcą poprawić dostępność do leków dla pacjentów, którzy chorują na rzadkie choroby. Dotyczy to w szczególności chorób, na które nie są w Chinach produkowane leki, oraz szczepionek na choroby endemiczne, np. wirusowe zapalenie wątroby typu B. Leki wymagające wcześniejszego przejścia testów będą kontrolowane w przeciągu 24 godzin¹⁹.
6. Według prognoz World Steel Association (Światowego Stowarzyszenia Producentów Stali) wzrost światowego popytu na stal w dwóch najbliższych latach zwolni. Przyczyną jest spowolnienie gospodarcze, słabnący przemysł w Chinach oraz konflikt handlowy pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Chinami. Zgodnie z prognozami wzrost popytu w 2019 r. wyniesie 1,3%, zaś w roku kolejnym zaledwie 1%. W 2018 r. wzrost wyniósł 2,1%²⁰.
7. Pod koniec kwietnia ceny kontraktów futures na rudy żelaza i stali w Chinach spadły, co wynikało z obawy inwestorów o niski popyt. Według analityków CITIC Futures wraz z rozpoczęciem sezonu deszczowego w południowych Chinach spada popyt w sektorach przemysłowych, w szczególności w budownictwie, gdyż projekty infrastrukturalne są wstrzymywane ze względu na warunki pogodowe²¹.
8. Pomimo obaw związanych z malejącym popytem na stal, jej produkcja w Chinach w pierwszym kwartale 2019 r. osiągnęła rekordową ilość – 269 mln ton, co stanowi wzrost o 10,82% w porównaniu do analogicznego okresu ubiegłego roku. Wzrosła również produkcja stali surowej oraz żelaza. Dochody firm z branży spadły natomiast o 30,2% w porównaniu z ubiegłym rokiem i wyniosły 37,5 mld RMB. Według danych China Steel Association znacznie spadła efektywność firm z branży, na co wskazują koszty rosnące szybciej (wzrost o 18,18%) niż przychody (wzrost o 12,81%). Wiceprzewodniczący izby Qu Xiu stwierdził, że to sygnał „przegrzania” (过热) sektora²².

¹⁷ 沈美, 商务部核减直销产品四成以上, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

¹⁸ Stella Qiu, Se Young Lee, *China producer inflation picks up for first time in nine months, eases deflation worries*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

¹⁹ 郝多, 北京保障抗癌药、疫苗等“加速通关” 2019年预计新增20种进口通关药品, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

²⁰ Reuters, *Global steel demand slows as China economy falters and trade war hits*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

²¹ Reuters, *Chinese steel, iron ore futures dip on demand concerns*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

²² 孙广见, 一季度钢产量创新高, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

9. W trakcie parady wojskowej z okazji 70-lecia powstania Chińskiej Republiki Ludowej Pekin zademonstrował nowy model niszczyciela marynarki wojennej nazwany „Nanchang”. Na paradzie pojawiły się również nowe łodzie podwodne. Zdjęcia oraz nagranie wideo nie pozwala precyzyjnie określić ich charakterystyki. Eksperci są zdania, że jest to modyfikacja łodzi typu „Jin”, okrętu podwodnego z napędem jądrowym, przenoszącego pociski balistyczne klasy SLBM²³.

Tło

Państwowa Administracja ds. Regulacji Rynku

Na Zachodzie chiński organ znany pod nazwą State Administration for Market Regulation (国家市场监督管理总局 - dalej „SAMR”) uznawany jest za tzw. superinstytucję nadzoru nad chińską gospodarką. Organ powstał 17 marca 2018 r. z połączenia trzech organów, tj. General Administration of Quality Supervision, Inspection and Quarantine (AQSIQ), China Food and Drug Administration (CFDA) oraz State Administration of Industry and Commerce (SAIC). Organ w swoich kompetencjach ma nadzór nad: konkurencją, własnością intelektualną, ochroną konsumentów, dostępem do rynku, standardami jakościowymi, administracją lekami i żywnością. Bezpośredni nadzór nad organem pełni Rada Państwa ChRL.

Zasady funkcjonowania SAMR zostały uregulowane w akcie pt. 国家市场监督管理总局职能配置、内设机构和人员编制规定, dostępnym w wersji chińskiej [pod tym adresem](#). Historia powstania SAMR związana jest z reformą administracyjną ChRL z 2018 r. Obecny przewodniczący instytucji został powołany 9 marca 2019 r., a został nim Xiao Yaqing; wcześniej pełnił on funkcję przewodniczącego State-Owned Asset Supervision and Administration Commission (国务院国有资产监督管理委员会).

Najbardziej medialne działania SAMR obejmują masowe kontrole, w opisanym w wydarzeniach przypadku dotyczyło to produktów medycznych i zdrowotnych. Po każdym skandalu w Chinach SAMR wysyła miliony kontrolerów, których zadaniem jest podniesienie standardów bezpieczeństwa i jakości produktów medycznych i zdrowotnych. Głównym narzędziem motywacji są oczywiście wysokie kary.

Wnioski

Rząd

- **Sektor wytwórczy w Chinach spowalnia po dynamicznym wzroście w marcu.** Marcowy wzrost wiązany jest z przywróceniem prac fabryk po przerwie świątecznej (chiński Nowy Rok). **Spowolnienie wzrostu jest sygnałem ostrzegawczym dla Pekinu, wskazującym, że pakiet stymulacyjny nie odnosi zamierzonych efektów.**

²³ Ben Blanchard, *China shows off new destroyer as Xi views naval parade*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

Rząd

- ▶ Dodatkowo warunki pogodowe, które zablokują część projektów budowlanych na południu Chin, spowodują - jak się przewiduje - że sektor infrastrukturalny spowolni. Odbije się to na przemysłach powiązanych, w szczególności na sektorze surowcowym.
- ▶ Przemysł zbrojeniowy w Chinach rozwija się w dynamicznym tempie. Z roku na rok wydatki budżetowe na zbrojenia są coraz wyższe. Jednocześnie można obserwować znaczny postęp technologiczny w produkcji zbrojenia.
- ▶ Spadek efektywności przemysłu stalowego świadczy o jedynie krótkoterminowej skuteczności reformy strony podażowej gospodarki. Chińskie firmy w dalszym ciągu produkują coraz więcej, natomiast przychody nie rosną proporcjonalnie do zwiększonej produkcji.

Przedsiębiorcy

- ▶ Zaostrzone kontrole w Chinach pojawiają się zazwyczaj wtedy, gdy media donoszą o kolejnym skandalu związanym z jakością produktów. **Wchodząc na rynek chiński, przedsiębiorcy powinni zdawać sobie sprawę z obowiązujących w Państwie Środka normach jakościowych i bezpieczeństwa.** Są one skrupulatnie egzekwowane, w szczególności w stosunku do zagranicznych firm.
- ▶ Sektor medyczny nadal przechodzi w Chinach transformację, która niemożliwa jest do przeprowadzenia bez udziału zagranicznych koncernów farmaceutycznych. Jednym z głównym jej założeń jest zwiększenie dostępności leków. „Szybka ścieżka” to nie jedyne działanie Pekinu mające na celu przyspieszenie tej transformacji. **Można spodziewać się, że Pekin będzie coraz bardziej otwarty na udział zachodnich firm z sektora.**

FINANSE

Streszczenie

- ▶ Rząd ChRL zapowiada politykę monetarną skierowaną na rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw.
- ▶ Chiński rynek finansowy stopniowo podlega internacjonalizacji. Fundusze inwestycyjne i firmy ubezpieczeniowe są coraz aktywniejsze w tym sektorze.
- ▶ Chińscy inwestorzy indywidualni chętnie inwestują na wietnamskich giełdach. Ich udział z roku na rok jest coraz większy.

Wydarzenia

1. Zgodnie z oświadczeniem Ministerstwa Finansów ChRL (中华人民共和国财政部) i Państwowej Administracji Podatkowej (国家税务总局) reforma prawa podatkowego w całości weszła w życie. Wprowadza ona inny sposób naliczania podatku dochodowego w przypadku chińskich osób fizycznych (naliczanie kwoty podatku od podstawy rocznej, przedpłata w ujęciu miesięcznym), a inny w przypadku zagranicznych osób fizycznych (zarówno naliczanie, jak i przedpłata w ujęciu miesięcznym), oraz zmianę definicji podatnika zagranicznego²⁴.
2. 17 kwietnia 2019 r. rząd ChRL przedstawił plany dotyczące polityki monetarnej w bieżącym roku, zapewniając, że będzie ją prowadził w sposób rozsądny i zrównoważony. Wśród głównych założeń przyjętych przez chiński rząd wymienił należy: swobodne wykorzystanie instrumentów polityki monetarnej celem zwiększenia dostępności kredytów poprzez ponowne obliczanie dyskonta handlowego, umożliwienie zwiększonej emisji obligacji przez prywatne spółki, przyjęcie rozwiązań prawnych stwarzających możliwość wprowadzenia relatywnie niskiej stopy rezerw obowiązkowych w stosunku do małej i średniej wielkości banków komercyjnych oraz zabezpieczenie kosztów upadłości małych przedsiębiorstw²⁵.
3. 1 kwietnia 2019 r. chiński rynek obligacji został włączony do Bloomberg Barclays Index, jednego z trzech największych wskaźników dla rynku obligacji. Świadczyć ma to o jego postępującej internacjonalizacji. Działająca na giełdzie w Hong Kongu izba rozliczeniowa Hong Kong Exchanges and Clearing Limited (香港交易及結算所有限公司) oraz China International Capital Corporation Limited (CICC; 中国国际金融股份有限公司) po raz

²⁴ Xinhua, *China unveils new individual income tax rules for exemption*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.04.2019 r.).

²⁵ Kevin Yao, *China's cabinet reaffirms prudent monetary policy*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

- pierwszy pośredniczyły w kontraktach terminowych typu *futures* na obligacjach o wartości 0,6 mld RMB. Według instytucji pośredniczących przeprowadzona transakcja zapoczątkuje kontrakty zagranicznych inwestorów w oparciu o obligacje w chińskiej walucie oraz pozytywnie wpłynie na rynek chińskich obligacji, którego wartość wynosi obecnie 86 bln RMB. Wielkość chińskich obligacji posiadanych przez zagranicznych inwestorów jest relatywnie niska i wynosi obecnie od 2 do 3% wszystkich obligacji. Według rzeczownika Państwowego Urzędu Kontroli Rynku Walut Zagranicznych (国家外汇管理局) inwestycje na chińskim rynku obligacji prowadzone są głównie dzięki napływowi kapitału z banków zagranicznych i innych instytucji finansowych specjalizujących się w średnio- i długookresowym lokowaniu aktywów finansowych²⁶.
4. 17 kwietnia 2019 r. premier ChRL Li Keqiang podczas posiedzenia Rady Państwa ChRL zaaprobował wydany przez Centralne Biuro Komunistycznej Partii Chin (中共中央办公厅) oraz Centralne Biuro Rady Państwa ChRL (中华人民共和国国务院办公厅) dokument zawierający polityczny program polityki finansowej w kontekście rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Głównym założeniem planowanej polityki w tym zakresie jest dalsze obniżenie stopy rezerw obowiązkowych dla banków komercyjnych celem zwiększenia dostępności kredytów dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz przyjęcie preferencyjnych uregulowań prawnych w stosunku do tego sektora²⁷.
  5. Wśród chińskich inwestorów zwiększa się zainteresowanie inwestycjami na dwu wietnamskich giełdach – w Hanoi i w Sajgonie. Obecnie Chińczycy na wietnamskim rynku papierów wartościowych zajmują czwartą pozycję wśród zagranicznych inwestorów, za Amerykanami, Europejczykami i Koreańczykami. Jeśli chodzi o stopień rozwoju wietnamskiego rynku regulowanego, szacuje się, że rynek ten jest zapóźniony w stosunku do rynku chińskiego o 15-20 lat. Ocena się, że liczba inwestorów indywidualnych wynosi na nim 2,1 mln (2,26% całej populacji kraju), z czego 1,3% stanowią osoby zagraniczne, w tym ponad 3000 chińskich inwestorów (w 2019 r. ma ich być 4000). Najpopularniejszymi wśród zagranicznych inwestorów sektorami inwestycji giełdowych są: nieruchomości, handel detaliczny oraz przemysł związany z artykułami pierwszej potrzeby, których wskaźnik oceny atrakcyjności inwestycji giełdowych C/Z wynosi odpowiednio: 27,16, 13,87 oraz 9,69. W celu zwiększenia płynności finansowej na wietnamskich giełdach planowane jest wprowadzenie transakcji T+0, począwszy od 2020 r.²⁸
  6. Wśród podejmowanych przez chińskie władze działań mających na celu pobudzenie gospodarcze kraju zauważyć należy działania instytucji regulacyjnych ChRL w kierunku zwiększenia dostępności chińskiego rynku finansowego dla zagranicznych inwestorów chcących zdywersyfikować swój portfel inwestycyjny. W pierwszym kwartale 2019 r. bardzo wartościowy indeks CSI 300 wzrósł ponad trzykrotnie; jest to najlepszy wynik wśród wszystkich tego typu wskaźników na świecie. Według danych Hong Kong Exchanges and Clearing Ltd. w tym samym okresie przepływy finansowe netto na giełdach w Szanghaju

²⁶ 包兴安, 86万亿元债市开放提速 外资流入提升空间较大, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

²⁷ 证券日报, 新一轮扶持民企融资政策将出 专家称定向降准是必选, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

²⁸ 证券时报, 三千“中国股民”投身越南股市 “外国人”中暂列第四, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

- i Shenzhen osiągnęły wartość 18,6 bln USD (125 bln RMB), co stanowi trzykrotny wzrost w stosunku do ubiegłego roku. Z kolei w lutym 2019 r. zagraniczni inwestorzy ulokowali w chińskich akcjach ponad 10 bln USD na platformie A-share, której specyfiką jest to, że rozliczenia następują tylko w chińskiej walucie. Niemniej jednak z powodu negatywnych tendencji na rynkach światowych oraz działań podejmowanych przez Fed i EBC prognozuje się osiągnięcie w 2019 r. niższego poziomu rozwoju przez chińską gospodarkę²⁹.
7. Zgodnie z przyjętymi przez Radę Państwa ChRL założeniami prowadzenia polityki finansowej w celu wzmocnienia sektora małych i średnich przedsiębiorstw, tak aby stał się on głównym kołem zamachowym chińskiej gospodarki, wskazuje się na następujące mechanizmy: zwiększenie pomocy publicznej dla MŚP poprzez zmniejszenie kosztów tworzenia przedsiębiorstw przy wykorzystaniu polityki monetarnej oraz łatwiejszy dostęp do rynków finansowych, zmniejszenie stopy redyskontowej w wysokości 5 mln RMB, pożyczki i kredyty bankowe dla MŚP w wysokości 10 mln RMB jako dodatkowe zabezpieczenie finansowe w kontekście średniookresowych ułatwień kredytowych banku centralnego, a także promocję obligacji o wysokiej stopie zwrotu oraz zabezpieczanie długu papierami wartościowymi emitowanymi przez prywatne spółki w kontekście finansowania zadłużenia MŚP³⁰.
  8. 10 kwietnia 2019 r. Tianhong Yu'e Bao, największy na świecie wzajemny fundusz inwestycyjny, posiadający aktywa szacowane na 1,13 mld RMB (2018 r.), po raz pierwszy w ciągu ostatnich dwóch lat obniżył wymagania względem inwestorów indywidualnych. Według wcześniejszych regulacji inwestorzy mogli ulokować na jednym koncie w funduszu do 100 tys. RMB, nie przekraczając dziennego limitu 20 tys. RMB. Obecnie zniesiono ograniczenia dotyczące maksymalnej wielkości lokowanych aktywów oraz dziennego limitu inwestycji. Deregulacja w zakresie kryteriów ostrożności wzajemnych funduszy inwestycyjnych została sprowokowana zwiększoną popularnością inwestycji w akcje i obligacje na rynku regulowanym³¹.
  9. W drugiej połowie kwietnia chiński parkiet odnotował silne fluktuacje na 10-letnich chińskich obligacjach Skarbu Państwa typu *futures* z terminem płatności w czerwcu, będących najchętniej obracany instrumentem finansowym. Początkowy spadek wartości obligacji był reakcją inwestorów na informację o prowadzonej przez bank centralny polityce pobudzającej płynność finansową banków komercyjnych poprzez obniżkę stopy rezerw obowiązkowych (RRR). Przedstawiciele banku centralnego zasugerowali, że w najbliższym czasie obniżenie RRR jest mało prawdopodobne. W powyższym okresie giełda reagowała także na oczekiwania dotyczące podwyższenia 5-letnich swapów stopy procentowej z 3,12% do 3,25%³².

²⁹ Daniel Leussink, Andrew Galbraith, *Out-of-sync and out-performing China markets lure foreign inflows*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

³⁰ Chen Aizhu, Coco Li, Chen Yawen, Samuel Shen, *China to step up bank reserve ratio cuts to help small firms*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

³¹ Winni Zhou, Andrew Galbraith, *China's giant money market fund relaxes investment restrictions*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

³² Winni Zhou, Andrew Galbraith, *Will upbeat economic data make China tap the brakes on monetary easing?*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

10. Chińska Komisja Regulacyjna ds. papierów wartościowych (中国证券监督管理委员会) wydała oświadczenie ostrzegające inwestorów przed działalnością *margin lenders* działających w szarej strefie (*margin trading* - inwestycja w instrumenty pochodne pożyczonych pieniędzy przy pomocy dźwigni finansowej, *margin lenders* - działalność maklerska w zakresie *margin trading*), którzy nie posiadając odpowiedniej licencji, wystawiają inwestorów na poważne ryzyko finansowe. Oświadczenie wydane zostało w odpowiedzi na informacje o oszustwie dokonanym przez nieuczciwego *margin lender*, który przywłaszczył sobie kapitał powierzony mu przez inwestora³³.
11. Według danych przedstawionych przez Państwowy Urząd Kontroli Rynku Walut Zagranicznych (国家外汇管理局) akcje i obligacje posiadane przez podmioty zagraniczne na chińskim rynku instrumentów finansowych stanowią od 2 do 3% całości akcji i obligacji. W pierwszym kwartale 2019 r. zagraniczne instytucje nabyły chińskie obligacje o wartości 9,5 mld USD oraz akcje spółek notowanych na chińskich giełdach o wartości 19,4 mld USD. Ponadto wspomniany urząd zapewnił o kontynuacji ostrożnej polityki prowadzonej na rynku walut poprzez wsparcie stabilności juana oraz elastyczności handlu walutami. W pierwszym kwartale 2019 r. chińskie banki komercyjne dokonały sprzedaży walut zagranicznych za kwotę 9,1 mld USD, co oznacza utrzymanie dodatniej pozycji juana na chińskim rynku walut. W 2019 r. oczekuje się utrzymania się dotychczasowej tendencji polegającej na transferach chińskiego kapitału za granicę³⁴.
12. 24 kwietnia 2019 r. Ludowy Bank Chin, PBOC (中国人民银行), będący bankiem centralnym ChRL, zaoferował kwotę 267,4 mld RMB (39,8 mld USD) wybranym bankom komercyjnym poprzez system TMLF (*targeted medium-term lending facility*), aby zapewnić finansowanie sektora MŚP na odpowiednim poziomie płynności finansowej. TMLF jako specjalny system do udzielania kredytów bankom komercyjnym postrzegany jest jako zaawansowane logistycznie rozwiązanie polityki monetarnej. Roczna stopa procentowa kredytów TMLF ustalona została na wysokości 3,15% (co stanowi obniżkę o 15 punktów procentowych w stosunku do poprzedniej oferty TMLF). Z powodu pięciokrotnej obniżki stopy rezerw obowiązkowych (RRR) w 2018 r. istnieje obawa, że nadwyżka pieniądza w gospodarce może doprowadzić do powstania baniek spekulacyjnych, w związku z tym wskazuje się na konieczność prowadzenia ostrożnej polityki monetarnej przez chiński bank centralny. Należy zauważyć, że skutki oferty kredytowej na preferencyjnych warunkach w ramach TMLF będą porównywalne do skutków obniżenia RRR.. Jednocześnie PBOC zaprzeczył, że obniżył RRR w stosunku do banków rolniczych. Niepewność na rynkach związana z obawą przed utratą płynności finansowej może pojawić się na przełomie maja i czerwca, kiedy to pierwsze kredyty TMLF osiągną wymagalność. Wskazuje się jednak na możliwość przedłużenia terminu wymagalności nawet na dodatkowy 2-letni okres³⁵.

³³ Samuel Shen, Lee Chyen Yee, *China's regulator to crack down on illegal margin financing*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

³⁴ Kevin Yao, Lusha Zhang, *China to lure more foreign investment in bonds, stocks*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

³⁵ Winni Zhou, John Ruwitch, *China central bank injects 267 billion yuan in targeted loans as broader easing appears on hold*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

Tło

Podmioty zagraniczne na chińskim rynku ubezpieczeniowym

W następstwie otwarcia chińskiego rynku ubezpieczeń emerytalnych dla zagranicznych funduszy ubezpieczeniowych Generali i Prudential są w fazie wstępnych rozmów dotyczących wkroczenia na chiński rynek. Podobne przedsięwzięcia rozważają również dwie inne instytucje – AIA Group, z siedzibą w Hong Kongu, oraz kanadyjska Manulife Financial. Obecnie w ChRL działa osiem prywatnych chińskich firm ubezpieczeniowych, które całkowicie zdominowały rynek ubezpieczeń emerytalnych.

Jednocześnie chiński rząd w trzech prowincjach prowadzi projekty pilotażowe testujące otwarcie rynku ubezpieczeń dla zagranicznych funduszy. W marcu 2019 r. Heng An Standard Life – spółka *joint venture* zawiązana pomiędzy Standard Life Aberdeen i Tianjin TEDA International – jako pierwsza firma ubezpieczeniowa z kapitałem zagranicznym uzyskała zgodę na oferowanie ubezpieczeń emerytalnych chińskim obywatelom. Ocenia się, że z powodu starzenia się chińskiego społeczeństwa do 2020 r. w ChRL żyć będzie ponad 250 mln osób powyżej 60. roku życia, co może być impulsem do rozwoju branży ubezpieczeniowej.

Według KPMG wielkość chińskich aktywów emerytalnych zlokalizowanych w prywatnych i państwowych funduszach emerytalnych w 2017 r. wzrosła o blisko 20%, osiągając poziom 11 bln RMB (1,64 bln USD), a w okresie do 2025 r. oczekuje się czterokrotnego powiększenia tej wielkości. Komentując możliwość wzrostu sektora ubezpieczeń emerytalnych, należy pamiętać o tym, że Chiny charakteryzują się najniższym wśród głównych gospodarek świata współczynnikiem relacji rocznych aktywów emerytalnych zlokalizowanych w prywatnych funduszach do PKB, utrzymuje się on bowiem na poziomie 1,5% (dla porównania w Australii jest to 130%, a w USA 120,5%).

W kontekście politycznym rozwoju rynku ubezpieczeń emerytalnych wskazuje się na silną grupę lobbingową mającą na celu uzyskanie od chińskiego rządu zwolnień podatkowych i innych przywilejów dla wzajemnych funduszy emerytalnych. Prudential, który utworzył z chińską CITIC Group fundusz emerytalny typu *joint venture*, mówi o nieuczciwości chińskiej strony, która uniemożliwia dalszą współpracę. Pomimo niezadowolającego doświadczenia na chińskim rynku, dzięki preferencyjnym rozwiązaniom oferowanym przez chińskiego ustawodawcę Prudential wciąż rozważa inwestycje na chińskim rynku funduszy emerytalnych³⁶.

³⁶Sumeet Chatterjee, Alun John, *Exclusive: Foreign insurers gear up to tap China's \$1.6 trillion pensions business – sources*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

Wnioski

Rząd

- ▶ Chiny zmierzają do zwiększenia stopnia internacjonalizacji sektora finansowego. Priorytetem jest zwiększenie dopływu kapitału do gospodarki. W pierwszej fazie zdecydowano się zwiększyć udział inwestorów zagranicznych na rynku obligacji oraz dopuścić zagranicznych graczy do rynku ubezpieczeniowego. Liberalizacja dostępu do rynku finansowego odbywa się według modelu przyjętego przy reformie otwarcia Deng Xiaopinga, tj. poprzez wprowadzanie zmian w sposób stopniowy, ograniczając zasięg terytorialny lub zakres dopuszczalnych czynności. Pekin będzie starał się nie stracić kontroli nad rynkiem finansowym i nie dopuścić do działań spekulacyjnych na nim.
- ▶ Polityka monetarna ChRL będzie ukierunkowana na wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw. Jest to kolejne narzędzie wykorzystywane do przeciwdziałania spowolnieniu gospodarczemu. Mniejsze firmy, w szczególności prywatne, napotykały w Państwie Środka liczne bariery administracyjne i finansowe. Dostęp do finansowania dłużnego był znacznie ograniczony. Pekin do tej pory wychodził z założenia, że wielkie spółki należące do skarbu państwa są motorem napędowym innowacji i rozwoju gospodarczego.
- ▶ Inwestorzy chińscy są coraz aktywniejsi na rynku finansowym Wietnamu. W interesie Pekinu jest jak największa zależność Wietnamu jako wschodzącej gospodarki od Państwa Środka. Część producentów przenosi się z Chin właśnie do Wietnamu.

Przedsiębiorcy

- ▶ Pekin otwiera coraz szerzej dostęp do swojego rynku kapitałowego dla przedsiębiorców zagranicznych. To silny sygnał dla polskich instytucji zagranicznych o globalnych ambicjach. Ograniczone możliwości podejmowania działalności na rynku Państwa Środka mają obecnie fundusze inwestycyjne, banki oraz fundusze ubezpieczeniowe.
- ▶ Wsparcie władz ChRL dla małych i średnich przedsiębiorstw przy wykorzystaniu narzędzi finansowych w długim okresie zwiększy konkurencyjność większości sektorów w Państwie Środka. Oznacza to, że pomimo liberalizacji dostępu do rynku, wejście na niego zagranicznych firm wcale nie będzie łatwiejsze, ponieważ lokalne firmy będą korzystały z preferencyjnych narzędzi finansowych.

HIGH-TECH

Streszczenie

- ▶ Amazon ogranicza zakres działalności prowadzonej w Chinach. Amerykański gigant handlu elektronicznego zamierza skoncentrować się na transakcjach typu *Cross-Border E-Commerce*.
- ▶ Pekin zakazuje działalności polegającej na wytwarzaniu i obsłudze kryptowaluty bitcoin. Zakaz wejdzie w życie od 2021 r.
- ▶ Inwestorzy podejmują kroki prawne przeciwko firmie Apple, która ich zdaniem zbyt długo ukrywała spadki sprzedaży.
- ▶ Prywatny sektor kosmiczny w Chinach odnotował skuteczną próbę wystrzelenia nanosatelity.

Wydarzenia

1. Amazon, amerykański potentat na rynku *e-commerce*, ogłosił plany dotyczące wycofania się z chińskiego rynku wewnętrznego, rezygnując z obsługi jednej trzeciej chińskich sprzedawców działających na lokalnym rynku. Reorganizacja została wyznaczona na 18 lipca 2019 r. Jednocześnie Amazon planuje zintensyfikować import produktów wysokiej jakości z Zachodu, co ma być odpowiedzią na zwiększający się popyt na tego rodzaju dobra w Chinach. Przyczyną zapowiadanych zmian są także pogarszające się wyniki sprzedaży Amazona w Chinach. Udział firmy na chińskim rynku *e-commerce* zmalał z 15% w 2011 r. do niespełna 1% obecnie, co jest wynikiem nasilającej się konkurencji ze strony firm Alibaba oraz JD.com. Zauważa się, że amerykański gigant w ostatnich latach był także mniej obecny w sferze promocji oraz zarzucił specyfikację grup odbiorczych klientów³⁷. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**
2. 8 kwietnia 2019 r. Państwowa Komisja Rozwoju i Reform (中华人民共和国国家发展和改革委员会) ogłosiła plany dotyczące nowelizacji katalogu branż, w których działalność gospodarcza - w zależności od rodzaju podmiotu - jest promowana, ograniczona bądź zabroniona. Dokument ma wejść w życie w 2021 r. Jednym z sektorów, które mają być objęte zakazem, jest sfera wytwarzania i obsługi kryptowaluty bitcoin. Obecnie Chiny są największym producentem oprogramowania komputerowego służącego rozwojowi kryptowalut. W pierwszym tygodniu kwietnia wartość bitcoina wzrosła o prawie 20% w stosunku do najwyższej wartości z 2017 r., będącej efektem bańki

³⁷ 杨砺 陆, 一夫 曹, 雯 毛宇, 梁馨, 入华15年后 亚马逊中国电商业务大撤退, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.); Jeffrey Dastin, Amazon says will not operate China marketplace site from July 18, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

spekulacyjnej, przekroczywszy poziom 5 tys. USD. Jednocześnie bitcoin, stanowiący połowę rynku kryptowalut, na skutek zapowiedzi chińskich władz zanotował lekki spadek wartości. Począwszy od 2017 r. chiński regulator rynków finansowych systematycznie zwiększa kontrolę nad bitcoinem, zakazując między innymi pierwszych ofert publicznych oraz działalności lokalnych rynków kryptowalut. Zgodnie z szacunkami wartość oprogramowania komputerowego służącego przede wszystkim do tworzenia kryptowalut wniosła w 2017 r. 8,7 bln RMB (1,3 bln USD), co stanowi 45% wartości sprzedaży w ujęciu globalnym. Do 2020 r. wartość sprzedaży w tym sektorze ma wzrosnąć do 35,6 bln RMB³⁸.

3. Podczas tegorocznej edycji Navigate Leaders Summit Xinhua Group ogłosiła powstanie 新华三工业互联网技术联盟 (Xinhua San Industrial Internet Technology Alliance). Sojusz 13 przedsiębiorstw reprezentujących 10 najważniejszych sektorów przemysłowych w kontekście rozwoju nowych technologii ma za zadanie wykreować bazę współdziałania dla rozwoju chińskiej branży informatycznej. Głównym celem jest stworzenie przemysłowej platformy internetowej oraz rozwój technologii „smart+” i rozwiązań technologicznych dla chińskiego przemysłu³⁹.
4. Chiński przemysł kosmiczny rozwija technologię nanosatelitów. Zlokalizowana w Pekinie spółka LinkSpace jako pierwsza w Chinach dokonała udanej próby wystrzelenia prototypu takiego satelity, którego waga może nie przekraczać 10 kg. Dla porównania amerykański Rocket Lab, zajmujący się rozwojem małych raket, wykonał już 25 prób wystrzału konkurencyjnych nanosatelitów. Według różnych szacunków w 2018 r. inwestycje w startupy należące do chińskiego przemysłu kosmicznego osiągnęły wartość od 2,97 mld do 3,57 mld RMB, odnotowując największy przyrost w skali światowej. Jednym ze sposobów subsydiowania prywatnych spółek badawczych przemysłu kosmicznego przez chińskie władze są ułatwienia w korzystaniu przez te spółki ze sprzętu wojskowego. Nie wpływa to jednak na fakt, że przedsięwzięcia te obciążone są relatywnie wysokim ryzykiem operacyjnym. Rozwój sektora należy wiązać z założeniami rozwojowymi chińskiego rządu. Wśród udanych projektów branży kosmicznej wymienić można: ukończenie w grudniu 2018 r. przez China Aerospace Science & Industry Corporation Limited (CASIC, 中国航天科工集团有限公司) prac nad niskoobrotowym satelitą komunikacyjnym typu 156, którego rozmieszczenie na orbicie w 2022 r. ma polepszyć łączność w bardziej peryferyjnych regionach Chin, oraz ukończenie na początku kwietnia 2019 r. przez zależną od CASIC spółkę China Academy of Launch Vehicle Technology (CALVT) testów rakiety średniego zasięgu typu Dragon, co prawdopodobnie umożliwi dokonanie testów w lipcu bieżącego roku. Co najmniej 35 chińskich firm pracuje nad stworzeniem nowego typu satelitów⁴⁰.

³⁸ Toby Sterling, Tom Wilson, Winni Zhou, *China wants to ban bitcoin mining*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

³⁹ 科技日报, 数字大脑计划驱动工业“智能+”, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁴⁰ Ryan Woo, *China's rocket start-ups go small in age of 'shoebox' satellites*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

5. 28 kwietnia 2019 r. chińskie władze ostrzegły Wielką Brytanię przed nakładaniem sankcji na firmy zajmujące się rozwojem technologii 5G oraz dołączeniem do grona krajów, które wprowadziły ograniczenia przeciwko Huawei. Według doniesień brytyjskie National Security Council (NSC) zdecydowało już o wprowadzeniu dla Huawei zakazu dostępu do prac nad kluczowym zakresem technologii 5G w Wielkiej Brytanii oraz o ograniczeniu dostępu do mniej istotnych części projektu⁴¹.
6. Huawei wprowadza na brazylijski rynek smartfony z ulepszonym zestawem słuchawkowym z nowej serii P30 jako odpowiedź na niepowodzenia wejścia na ten rynek w 2014 r. Brazylia jako czwarty największy na świecie rynek smartfonów obecnie jest zdominowana przez takich dostawców, jak Samsung Electronics Co. i Lenovo Group's Motorola. Ocenia się jednak, że brazylijski rynek osiągnął już dojrzałość, wielkość sprzedaży smartfonów w Brazylii w 2018 r. zmalała o 6,8%, na początku 2019 r. już o 4,3% w porównaniu do analogicznych okresów ubiegłych lat⁴².
7. Apple Inc. zostało oskarżone o defraudację papierów wartościowych w związku z ukrywaniem spadku popytu na iPhone'y, w szczególności na rynku chińskim. Inwestorzy, którzy nabyli akcje Apple Inc., żądają odszkodowania mającego zadośćuczynić im za szkodę poniesioną na skutek obniżenia 2 stycznia 2019 r., w nagły sposób, prognoz kwartalnego wzrostu wartości spółki o przeszło 9 mld USD. Uznaje się, że spadek szacowanego wzrostu Apple Inc. pierwszy raz od 2007 r. jest wynikiem przedłużającego się kryzysu w relacjach między Chinami a USA⁴³.
8. Według danych China Academy of Information and Communications Technology (CAICT) - 中国信息通信研究院 w marcu 2019 r. import drogą morską telefonów komórkowych do Chin zmalał o 6% w porównaniu do analogicznego okresu ubiegłego roku wskutek ogólnego spowolnienia gospodarczego. Zanotowano spadek ilości importowanych urządzeń z 30,2 mln do 28,4 mln sztuk. Wśród przyczyn tego spadku wymienia się: mniejszą sprzedaż produktów firmy Apple na skutek napiętej sytuacji w relacjach między Chinami a USA, ogólnoswiatowe osłabienie koniunktury gospodarczej, dłuższy okres używania urządzeń elektronicznych oraz zastój spowodowany oczekiwaniem na pojawienie się technologii 5G. W 2018 r. chiński rynek telefonów komórkowych zanotował spadek o 15,5% w skali kraju⁴⁴.
9. W kwietniu Great Wall Motor i Baidu podpisały memorandum o rozpoczęciu strategicznej współpracy w takich dziedzinach, jak: wykorzystywanie sztucznej inteligencji w samochodach, automatyczna skrzynia biegów, *shared travelling* oraz duże bazy danych. Z kolei jednym z ostatnich osiągnięć będących rezultatem współpracy Uniwersytetu Harvarda i Baidu Apollo jest wypuszczenie na rynek modelu OS z edycji H6,

⁴¹ Kylie MacLellan, *China urges UK not to discriminate against Huawei in 5G development*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁴² Gabriela Mello, *China's Huawei makes second attempt at Brazil smartphone market*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁴³ Jonathan Stempel, *Apple accused in U.S. lawsuit of securities fraud over iPhone sales in China*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁴⁴ Josh Horwitz, *March mobile phone shipments to China fall 6 percent as economy slows*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

stosunkowo małego samochodu wyposażonego w system oparty na sztucznej inteligencji. Obecnie Harvard posiada sześć centrów B&R na całym świecie⁴⁵.

10. 21 kwietnia 2019 r. w Pekinie zainaugurowane zostały targi innowacji i nowych technologii „Belt and Road Innovation Forum on 5G+4K”, podczas których reprezentanci państw i regionów uczestniczących w projekcie Nowego Jedwabnego Szlaku zapoznają się z najnowszymi osiągnięciami w dziedzinie technologii informacyjnej. Wśród wystawców ważną pozycję zajął Huawei oraz chińska telewizja państwowa CCTV⁴⁶.
11. Chińscy naukowcy zrealizowali projekt ulepszenia technologii transmisyjnej światłowodu jednomodowego, zwiększając jego moc 10-krotnie w stosunku do obecnych maksymalnych zdolności przesyłowych, osiągając poziom 1,06 Pbit/s. Poprawa szybkości transmisji danych w obszarze światłowódów jednomodowych jest o tyle istotna, że 90% wszystkich informacji jest transmitowane dzięki tej technologii. Ocenia się, że w perspektywie 5-10 lat ulepszony światłowód zostanie wykorzystany do transoceanicznego przesyłu danych oraz dużych zbiorów danych⁴⁷.
12. 23 kwietnia 2019 r., podczas „中国航天日” (chińskiego Dnia Podróży Kosmicznych) w Pekinie ogłoszono, że prawdopodobnie już w pierwszej połowie 2020 r. odbędzie się pierwszy lot rakiety kosmicznej „Długi Marsz” 5B. Poinformowano, że chińska baza kosmiczna po przezwyciężeniu problemów technicznych wkroczyła w finalną fazę testów próbnych⁴⁸.

Tło

Amazon w Chinach

Amazon w 2004 r. przejął spółkę JoJo.com (卓越网) za 75 mln USD. Spółka JoJo do 2000 r. zajmowała się głównie sprzedażą oprogramowania komputerowego drogą elektroniczną. Rok wcześniej podjęto decyzję o zmianie profilu świadczonych usług i o skoncentrowaniu się na stworzeniu księgarni internetowej. W 2003 r. spółka pozyskała 54 mln USD finansowania od amerykańskiego funduszu inwestycyjnego Tiger Management. Wraz z inwestycją kierownictwo spółki zdecydowało o rozszerzeniu działalności na inne kategorie produktów.

Dla Amazona była to szósta inwestycja w ustanowienie regionalnego oddziału spółki poza Stanami Zjednoczonymi. W 2007 r. Amazon China zdecydował się na zmianę nazwy swojego chińskiego oddziału na JoJo Amazon (卓越亚马). Następnie w 2011 r. zmienił nazwę na Amazon China (亚马逊中). W ciągu 20 lat funkcjonowania spółka zbudowała 15 centrów operacyjnych w głównych ośrodkach miejskich Chin, m.in. w Pekinie, Szanghaju, Tianjin, Chengdu, Guangzhou, Xian, Wuhan.

⁴⁵ 刘芳宇, 哈弗与百度合作 加快企业转型, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁴⁶ 王佳可, 一带一路5G+4K传播创新国际论坛媒体应用技术展揭幕, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁴⁷ 代小佩, 别只觉得WiFi重要 你用的信息超90%靠它传输, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁴⁸ 付毅飞, 我国2020年上半年实施空间站任务首次飞行, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

Amazon w Chinach zyskał na początku dużą popularność, będąc pionierem na chińskim rynku. Wczesne wejście na rynek pozwoliło mu szybko zbudować pozycję na rynku. Początkowo firma cieszyła znacznie lepszą opinią niż chińskie platformy, ze względu na większe zaufanie konsumentów do oferowanych przez nią produktów oraz szerszą ofertę produktową. Do 2008 r. większość platform e-commerce w Chinach opierała się na modelu C2C. Dopiero wraz z powstaniem Taobao Mall (obecnie Tmall), należącego do grupy Alibaba, rynek zaczął zwracać się w kierunku platform B2C. Amazon stopniowo tracił na popularności ze względu na dynamiczny rozwój konkurencji i wprowadzane przez chińskie spółki innowacje. Amerykańska spółka nie podążała za trendami i nie rozwijała nowych technologii i usług. W rezultacie w ciągu zaledwie kilku lat straciła 14% udziału w rynku.

Amerykańska platforma nie zamierza całkowicie wycofać się z Chin. Przez platformę nadal będzie można nabywać produkty w modelu CBEC (*Cross-Border E-Commerce*). Spółka nie planuje również wycofywać się ze swoje działalności w sektorze IT (Amazon Cloud).

Wnioski

Rząd

- ▶ Nałożenie sankcji na Huawei przez Wielką Brytanię zdecydowanie ochłodzi stosunki gospodarcze pomiędzy obu krajami. W związku z brexitem w ostatnim czasie Brytyjczycy intensywnie zabiegali o chińskie inwestycje oraz o dopuszczenie brytyjskich instytucji finansowych do rynku Państwa Środka.
- ▶ Apple coraz gorzej radzi sobie w Chinach; oprócz spadków sprzedaż obecnie amerykański gigant będzie musiał mierzyć się również z długotrwałym i kosztownym procesem sądowym. Działanie to postrzegane jest jako odwet za powrót do wojny celnej przez USA.
- ▶ Sektor kosmiczny jest rozwijany nie tylko poprzez programy rządowe, ale także przez przedsiębiorców prywatnych, którzy upatrują w tym szansy na podbój kosmosu. Chiński rząd wspiera finansowo rozwój firm prywatnych z tego sektora.
- ▶ Zakaz prowadzenia działalności związanej z obsługą i wydobyciem kryptowaluty bitcoin związany jest z obawami utraty kontroli nad sektorem finansowym.
- ▶ Współpraca Uniwersytetu Harvarda z firmą Baidu pokazuje, że nawet najlepsze uniwersytety na świecie chcą korzystać z chińskiej technologii.

Przedsiębiorcy

- ▶ Częściowe wycofanie się Amazona z rynku chińskiego i dołujące wyniki Apple na tym rynku pokazują, jak trudno jest utrzymać się na nim. Obie firmy przez dekady dominowały na światowych rynkach, jednak z czasem zostały wyprzedzone przez chińskich konkurentów. Tempo wprowadzania innowacji w zagranicznych korporacjach jest znacznie niższe, ze względu na niższą skłonność do ryzyka oraz liczne ograniczenia prawne. Źródłem innowacyjności w sektorze *high-tech* obecnie są chińskie firmy, co zostało zauważone zarówno przez gigantów motoryzacyjnych (BMW, Audi, Mercedes), jak i przez czołowe uniwersytety (Harvard University).

ROLNICTWO I SEKTOR SPOŻYWCZY

Streszczenie

- ▶ Chiński przemysł rolniczy rośnie w pierwszym kwartale 2019 r. o 2,7%. Wzrost przypisywany jest stabilnym warunkom pogodowym oraz wsparciu producentów soi. Rośnie również dochód rozporządzalny mieszkańców terenów wiejskich.
- ▶ Chiny dalej zmagają się z ASF. Ceny wieprzowiny mogą wzrosnąć nawet o 70%. Zwiększa się import wieprzowiny z USA.
- ▶ Państwo Środka odpowiada za 20% światowej produkcji papieru. Pekin zamierza dodatkowo zwiększyć innowacyjność rynku nasion.
- ▶ Ministerstwo Rolnictwa ChRL podejmuje współpracę ze spółkami państwowymi w celu podniesienia poziomu technologicznego produkcji rolnej.

Wydarzenia

1. Według danych opublikowanych 23 kwietnia 2019 r. przez Ministerstwo Rolnictwa ChRL (中华人民共和国农业农村部) dotyczących chińskiego sektora rolniczego za pierwszy kwartał 2019 r. wartość dodana produkcji rolniczej wyniosła 876,9 mld RMB, co stanowi wzrost o 2,7% w stosunku do analogicznego okresu w ubiegłym roku. Brak poważnych klęsk pogodowych pozwala szacować stabilny zbiór zbóż ozimych. W 2019 r. kontynuowany jest program wsparcia plantatorów soi warzywnej. Na początku kwietnia zaobserwowano wyraźny wzrost cen żywca wieprzowego do średniej ceny 15,15 RMB/kg (36-procentowy wzrost w stosunku do ubiegłego roku). Zgodnie z przyjętymi założeniami do 2020 r. dochód rozporządzalny rolników powinien ulec podwojeniu w stosunku do podstawy z 2010 r. Roczny dochód rozporządzalny na terenach rolniczych w 2018 r. wyniósł 14 617 RMB. W pierwszym kwartale 2019 r. dochód rozporządzalny na terenach wiejskich wyniósł 4 600 RMB/os., oznacza to wzrost na poziomie 6,9% w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku. Ponadto w 2018 r. produkty rolne sprzedane online osiągnęły wartość 300 mld RMB, co wpisuje się w dotychczasową tendencję wzrostową⁴⁹.
2. Ministerstwo Rolnictwa ChRL (中华人民共和国农业农村部) ogłosiło dane dotyczące chińskiego rynku trzody chlewnej i mięsa wieprzowego. Ze względu na trwający od

⁴⁹ 农民日报, 一季度我国农业农村经济开局良好, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.); 新华社, 去年农产品网络销售额达3000亿元, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

sierpnia 2018 r. afrykański pomór świń (ASF) obserwuje się spadek pogłowia trzody chlewnej. W marcu 2019 r. liczba świń zmniejszyła się o 1,2% w stosunku do lutego 2019 r. i o 18,8% w stosunku do marca 2018 r. Podobny spadek zanotowało w odniesieniu do pogłowia macior rozplodowych: o 2,3% w stosunku do lutego 2019 r. i 21% w stosunku do marca 2018 r. Obecnie w Chinach monitorowanych jest 400 ognisk ASF. W związku ze zmniejszającą się liczebnością trzody chlewnej resort rolnictwa przewiduje wzrost w drugiej połowie b.r. cen wieprzowiny nawet o 70%. W pierwszym kwartale 2019 r. średnie ceny żywca wieprzowego wzrosły o 7,6%, natomiast mięsa wieprzowego nawet o 20,5% w porównaniu do analogicznego okresu w roku poprzednim⁵⁰.

3. 29 kwietnia 2019 r. Ministerstwo Rolnictwa ChRL (中华人民共和国农业农村部) poinformowało o rozpoczęciu 100-dniowej kontroli weterynaryjnej, której głównym zadaniem będzie monitorowanie ognisk ASF i ich likwidacja. Kontrola dotyczy także ubojni zwierząt celem badania jakości mięsa. W kwietniu przebadano rzeźnie przerabiające średnio 100 tys. sztuk prosiąt rocznie; według zaprezentowanego raportu 98,49% z nich osiągnęło pozytywny wynik⁵¹.
4. Szacuje się, że z powodu trwającej epidemii ASF w Chinach około 200 mln sztuk świń poddano ubojowi selektywnemu w związku z wykryciem choroby. W 2018 r. pogłowie trzody chlewnej w Chinach, a więc w kraju, w którym zlokalizowana jest połowa światowej populacji świń, wyniosło 360 mln sztuk. W 2019 r. produkcja mięsa wieprzowego zmalała w Chinach o 30% w porównaniu z ubiegłym rokiem. Jednocześnie zauważono wzrost importu do Chin wieprzowiny z USA⁵².
5. Chiński przemysł papierniczy znajduje się wśród czołowych producentów papieru, do których należą ponadto USA, Japonia, Indie i Niemcy. Około 1/5 światowej produkcji papieru ma miejsce w Chinach. Ambicją chińskich władz jest podobny sukces krajowego sektora nasion. Obecnie wśród dużych producentów nasion znajduje się 70 firm, których aktywa łącznie wynoszą 100 mln RMB. Największymi spośród nich są Longping Hi-Tech oraz Syngenta-China Chemicals. W ramach chińskiej polityki w zakresie ulepszania produkcji nasion przykładą się dużą wagę do badań naukowych i modyfikacji genetycznej poszczególnych gatunków. Do tej pory wyprodukowano 40 tys. nowych odmian, a liczba zatwierdzonych nowych odmian to 11 tys. W 2018 r. zgłoszono prawie 5 tys. patentów w zakresie nowych odmian nasion (pierwsze miejsce na świecie). Wśród zagrożeń rozwoju produkcji nasion wymienia się: brak umiejętności innowacyjnych większości przedsiębiorstw oraz stosunkowo małą dostępność producentów rolnych do skumulowanych w określonych regionach instytutów rolniczych pracujących nad poprawą technologii uprawnych. W 2018 r. Państwowa Komisja Rozwoju i Reform (中华人民共和国国家发展和改革委员会) oraz Ministerstwo

⁵⁰ 李玉坤, 农业农村部: 下半年猪价同比或涨七成, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁵¹ 沈美, 农业农村部: 杜绝屠宰环节成为病毒“扩增器”, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁵² Dominique Patton, *Up to 200 million pigs to be culled or die from swine fever in China: Rabobank*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.); Hallie Gu, Dominique Patton, *China urges large pig farms to test for African swine fever*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

- Handlu ChRL (中华人民共和国商务部) wydały „Special Management Measures for Foreign Investment Access (Negative List) (2018 Edition)”, który w zasadniczy sposób ułatwia dostęp zagranicznym inwestorom do chińskiego rynku nasion⁵³.
6. Zgodnie z danymi podanymi przez Ministerstwo Handlu ChRL (中华人民共和国商务部) ceny artykułów rolno-spożywczych w drugiej połowie kwietnia 2019 r. kształtowały się następująco: spadek cen szpinaku, szparagów i sałaty rzymskiej odpowiednio o 12,1%, 12,1% i 10,5%, w przypadku mięsa wieprzowego, wołowego, baraniego, drobiowego cena za 1 kg wyniosła odpowiednio: 20,62, 56,46, 55,3 i 16,25 RMB. Cena jaj wyniosła 8,5 RMB/kg⁵⁴.
  7. Kwiecień to czas wiosennego zbioru herbaty. Tegoroczna jakość liści w porównaniu do dwu ubiegłych lat jest wyjątkowo dobra. Chińscy producenci herbaty wysokiej jakości używają najnowszej technologii celem segmentacji rynku i zwiększenia swojego asortymentu. Na przykład firma Anhui Huanyu Ecological Agriculture Co. po konsultacjach z odbiorcami swoich produktów stworzyła nowy smak herbaty⁵⁵.
  8. 19 kwietnia 2019 r. Ministerstwo Rolnictwa ChRL (中华人民共和国农业农村部) podpisało z China Sinochem, COFCO i China Post porozumienie o współpracy mające na celu promocję poprawy jakości technik hodowlanych wśród chińskich spółdzielni, których liczbę szacuje się na 2,186 mln. Skupiają one połowę wszystkich rolników. Zgodnie z porozumieniem China Post Group udostępniać będzie podmiotom uczestniczącym w programie na preferencyjnych warunkach kredyty, ubezpieczenia, usługi pocztowe i e-commerce, China Sinochem Group odpowiedzialna będzie za oferowanie próbek zbóż, nawozów i środków ochrony roślin, natomiast COFCO zapewnić będzie szkolenia w zakresie nowych technik rolniczych. Zadaniem Ministerstwa będzie organizacyjny nadzór nad całym programem⁵⁶.
  9. Jednym z głównych punktów kwietniowych rozmów między Chinami i USA mających na celu zażegnanie kryzysu polityczno-handlowego była kwestia zniesienia zakazu importu do Chin produktów zbożowych modyfikowanych genetycznie. Chiny są największym odbiorcą amerykańskiej soi, w większości genetycznie modyfikowanej. W przypadku przestoju w eksporcie amerykańscy producenci liczą się z poważnymi startami, a nawet rozważają likwidację upraw. W podobnej sytuacji znajdują się amerykańscy producenci DDGS (produkt uboczny przy wytwarzaniu alkoholu etylowego, najczęściej z ziaren kukurydzy, stosowany jako składnik pasz). Chiny przed nałożeniem taryf odwetowych kupowały 3 mln ton DDGS o łącznej wartości 684 mln USD, obecnie ich import został ograniczony do poziomu 55% stanu z 2015 r. Na skutek działań lobby amerykańskich producentów rolnych Waszyngton w czasie rozmów z Pekinem poruszył sprawę nałożonych ograniczeń taryfowych. Chińskie władze

⁵³ 李慧, “论文强国”缘何不是“种业强国” 中国种业之问如何作答, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁵⁴ 王忻, 上周食用农产品价格有所回落 生产资料价格小幅上涨, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁵⁵ 郭良, 消费定制让茶产业品出“新滋味”, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁵⁶ 郭良, 农业农村部与中化、中粮、中国邮政合作推动农民合作社质量提升, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

pozytywnie odniosły się do postulatu obniżenia ceł zarówno w przypadku DDGS, jak i w przypadku alkoholu etylowego⁵⁷.

10. W marcu 2019 r. zaobserwowano wzrost importu soi do Chin zarówno z USA, jak i z Brazylii, do poziomu 4,92 mln ton (dla porównania w lutym import soi wyniósł 4,46 mln ton). Od lipca 2018 r. obowiązuje 25-procentowe cło na amerykańską soję importowaną do Chin⁵⁸.

Tło COFCO

China National Cereals, Oils and Foodstuffs Corporation (chińska nazwa 中粮集团有限公司, dalej COFCO) to chińska spółka należąca do skarbu państwa. Została założona w 1949 r. Obecnie jest największą chińską spółką produkującą, przetwarzającą oraz handlującą produktami spożywczymi. Nadzór nad spółką sprawuje bezpośrednio Rada Państwa ChRL, co wskazuje na jej strategiczne znaczenie dla gospodarki Państwa Środka. W latach 1952-1987 była ona monopolistą w zakresie importu oraz eksportu żywności. Spółka w swojej historii przechodziła liczne transformacje - od fragmentaryzacji struktury na regiony geograficzne do centralizacji.

Od 2000 r. spółka zaczęła dynamiczną internacjonalizację, wydzielając do tej roli spółkę córkę COFCO International. W 2007 r. spółka posiadała już siedem zagranicznych biur. W 2009 r. COFCO stworzyła własną platformę e-commerce „Womai.com”. Funkcjonująca do dzisiaj platforma nabiera nowej dynamiki poprzez innowacyjne podejście do sprzedaży świeżych produktów spożywczych i rolnych. Spółka jest jednocześnie jedyną firmą, która odpowiada za dystrybucję coca-coli w Chinach. Posiada ona 65% udziałów w COFCO Coca-Cola Beverage Co., Ltd., jedynym oficjalnym dystrybutorze amerykańskiego napoju.

COFCO obecnie stała się konglomeratem, który skupia się nie tylko na głównej działalności, ale rozwinął także ogromny wachlarz usług i towarów. Oprócz działalności związanej z żywnością, spółka jest aktywna również w sektorze: biochemicznym, alkoholowym, odzieżowym, budowlanym, produkcji opakowań, finansowym oraz badawczym. COFCO posiada łącznie 14 spółek córek, część z nich notowana jest na giełdzie w Hong Kongu. Zgodnie jednak z misją firmy, która prezentowana jest na stronie internetowej, jej głównym celem zakładanym w 13. planie pięcioletnim (2016-2020) jest powiększenie udziału w sektorze żywnościowym i zbożowym do 80%.

⁵⁷ Chris Prentice, *Biotech crops among sticking points in U.S.-China trade deal: sources*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.); Hallie Gu, Dominique Patton, *China to review anti-dumping tariffs on U.S. distillers grains: document*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.); Humeyra Pamuk and Chris Prentice, *Talks with China to cut ethanol tariffs 'positive': U.S. agriculture secretary*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁵⁸ Hallie Gu and Dominique Patton, *China March soy imports jump from February as U.S., Brazil beans arrive*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

Wnioski

Rząd	▶ Model wypracowany przez COFCO przy wsparciu eksportu chińskich produktów spożywczych i rolnych może stanowić inspirację dla Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Dodatkowo COFCO w swojej strukturze przypomina Polski Fundusz Rozwoju skoncentrowany sektorowo. W Chinach, podobnie jak w Polsce, istnieje problem w zakresie dzielenia się kompetencjami pomiędzy różnymi instytucjami publicznymi. Wiele agencji rządowych i samorządowych powołanych jest do realizacji tych samych zadań. Stan taki w krajach zachodnich postrzegany jest jako nieefektywność wydatkowanych środków. W Chinach paradygmat jest odmienny, konkurencja pomiędzy instytucjami publicznymi, różnymi agencjami, spółkami należącymi do skarbu państwa postrzegana jest jako metoda wyłonienia najlepszego rozwiązania. ▶ COFCO stanowi potencjalnego partnera do współpracy z Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa. Pomimo że głównym zadaniem spółki jest wsparcie rodzimej produkcji, nie można zapomnieć o jej pierwotnej działalności, która opierała się również na imporcie. KOWR nawiązując współpracę z COFCO mógłby uzyskać dostęp dla platformy Womai.com i zapewnić dostęp polskiej żywności do chińskiego rynku. ▶ ASF to w dalszym ciągu szansa dla polskich producentów wieprzowiny. Eksport wieprzowiny z USA i Europy rośnie z miesiąca na miesiąc. Premier Morawiecki przed spotkaniem 16+1 wskazał, że jest to jeden z tematów, który będzie podnosił w trakcie negocjacji z chińskimi partnerami. Warto, aby polskie instytucje zajmujące się eksportem, dyplomacją gospodarczą oraz rolnictwem koordynowały działania na rzecz jak najszybszego dopuszczenia eksportu polskiej wieprzowiny z obszarów, gdzie ASF już nie występuje, do Chin.
Samorząd	▶ Samorząd w ekspansji zagranicznej polskich producentów rolnych i spożywczych odgrywa ważną rolę. Naczelnymi zadaniami organów samorządowych powinny być identyfikacja sektorów o możliwościach eksportowych, budowanie zrzeczeń producentów oraz budowanie marki swojego regionu w Chinach. Istotne są również działania informacyjne o kanałach dystrybucji i możliwościach eksportowych.
Przedsiębiorcy	▶ Rośnie dochód rozporządzalny mieszkańców obszarów wiejskich w Chinach. Oznacza to, że stają się oni kolejną grupą docelową dla zagranicznych producentów. Jednak zabieganie o tę grupę jest trudne ze względu na barierę językową i brak zaufania do marek zagranicznych. Mimo to może się okazać, że inwestycja w budowanie marki na terenach wiejskich zwróci się szybciej niż konkurowanie w wielkich ośrodkach miejskich z licznymi producentami z Zachodu. ▶ Sprzedaż online produktów rolnych w 2018 r. przekroczyła 300 mld RMB. Polscy producenci powinni w handlu elektronicznym upatrywać swojej szansy na wejście na rynek Państwa Środka. Aby jednak tak się stało, muszą współpracować ze sobą. Koszty wejścia na rynek chiński dla pojedynczego przedsiębiorstwa rolnego, produkcyjnego czy przetwórczego będą bowiem za wysokie.

TRANSPORT I INFRASTRUKTURA

Streszczenie

- ▶ Rośnie produkcja i sprzedaż samochodów elektrycznych w Chinach. Pekin przeprowadza reformę dotowania zakupów NEV-ów. Chińskie władze intensyfikują działania na rzecz wzrostu produkcji i sprzedaży samochodów osobowych.
- ▶ Przyspieszają chińskie inwestycje w infrastrukturę, energetykę oraz parki industrialne. W prowincjach Fujian, Shaanxi oraz Syczuanie trwają prace nad tysiącami projektów.
- ▶ Kenia aktywnie korzysta z chińskiego finansowania rozwoju swojej infrastruktury. Finansowanie projektów w Afryce przez Pekin wiąże się z wybraniem wykonawcy z Państwa Środka.
- ▶ Prezydent USA Donald Trump grozi nałożeniem ceł na samoloty osobowe z Unii Europejskiej. Konkurencja pomiędzy Boeingiem a Airbusem wpłynie pozytywnie na chiński przemysł lotniczy.
- ▶ Zachodni producenci małych samolotów osobowych konkurują o zamówienia chińskich miliarderów, których przybywa w tempie 10% rocznie.

Wydarzenia

1. China Road and Bridge Corporation wygrała w 2018 r. przetarg na budowę mostu pomiędzy południową częścią półwyspu Pelješac a pozostałą częścią Chorwacji. Jest to pierwszy projekt finansowany ze środków Unii Europejskiej, który wygrał chiński wykonawca. Koszt budowy wyniesie 343 mln USD. Konkurencja chińskiej spółki (Strabag) próbowała odwołać się od rozstrzygnięcia konkursu na wykonawcę projektu. 13 kwietnia 2019 r. chorwacki sąd podtrzymał jednak rozstrzygnięcie konkursu, odrzucając argumenty Strabagu⁵⁹.
2. Według danych Ministerstwa Przemysłu i Technologii Informacyjnej ChRL (中华人民共和国工业和信息化部) krajowa produkcja samochodów elektrycznych (*New Energy Vehicles*, NEV) przekroczy 1,5 mln w 2019 r. Zgodnie z danymi za pierwszy kwartał bieżącego roku produkcja samochodów elektrycznych wyniosła 304 tys., podczas gdy sprzedaż 299 tys. Stanowi to odpowiednio wzrost o 102,7% i 109,7% w porównaniu do analogicznego okresu w poprzednim roku. Rzecznik ministerstwa zapowiedział, że rząd ChRL planuje przyspieszyć tempo budowania stacji ładowania, optymalizować ich rozmieszczenie oraz przygotować specjalne rejestracje na samochody elektryczne⁶⁰. 26 marca 2019 r. upubliczniono planowaną reformę dotacji dla konsumentów

⁵⁹ Ivana Sekularac, *China says won disputed Croatia bridge project with fair tender*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁶⁰ 周靖杰, 工信部: 今年新能源汽车产量或超过150万辆, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

kupujących samochody elektryczne. Zgodnie z dokumentem (关于进一步完善新能源汽车推广应用财政补贴政策的通知) wsparcie otrzymują kupujący samochody o zasięgu powyżej 250 km, a średnia wysokość dotacji zmaleje o 50%. Dla samochodu o zasięgu 400 km kwota dotacji wyniesie 25 000 RMB (wcześniej było to 50 000 RMB). Zaplanowano trzymiesięczny okres przejściowy, w trakcie którego konsumenci mogą nabyć NEV-y na starych zasadach⁶¹.

3. Według danych Shanghai Stock Exchange inwestycje w infrastrukturę w Chinach na koniec marca 2019 r. przekroczyły wartość 1 bln RMB. Najwięcej inwestycji drogowych i kolejowych jest prowadzone w prowincjach Fujian, Shaanxi oraz Syczuanie. Dużą popularnością cieszą się również inwestycje w nowe źródła energii (energetyka gazowa, jądrowa oraz odnawialna), a także w centra technologiczne, w szczególności *big data*. Według informacji agencji Xinhua w zaledwie trzy dni, pomiędzy 27 a 29 marca, rozpoczęto aż 253 inwestycje w prowincji Fujian. Liczba i wielkość inwestycji uwzględnia zarówno inwestycje prywatne, jak i finansowane z budżetu państwa⁶². Według oficjalnych danych w pierwszym kwartale 2019 r. inwestycje państwowe w infrastrukturę transportową wyniosły 488,9 mld RMB oraz 370,3 mld RMB w sektor energetyczny⁶³.
4. Sektor motoryzacyjny odpowiada za około 10% chińskiej gospodarki. W 2018 r. rynek ten po raz pierwszy od 26 lat odnotował spadek produkcji i sprzedaży. W styczniu 2019 r. chińskie władze w odpowiedzi na sytuację rynkową opublikowały dokument prezentujący strategię rozwoju konsumpcji lokalnej, w którym kładzie się znaczny nacisk na zwiększenie sprzedaży samochodów produkcji chińskiej. Dziesięć organów centralnych, w tym ministerstw, agencji oraz różnych komisji, opublikowało „Plan na rzecz promocji wzrostu konsumpcji i tworzenia silnej gospodarki krajowej” (进一步优化供给推动消费平稳增长促进形成强大国内市场的实施方案 (2019年)). Sprzedaż samochodów osobowych w marcu 2019 r. kontynuowała trend spadkowy, odnotowując zniżkę o 5,2% w stosunku do analogicznego okresu w roku poprzednim⁶⁴. W kwietniu Państwowa Komisja Rozwoju i Reform wydała kolejny dokument skupiający się wyłącznie na rynku motoryzacyjnym, tj. „Projekt implementacji i rozszerzenia planu rozwoju ekonomii gospodarki okrężnej w sektorze motoryzacyjnym, AGD oraz elektroniki na lata 2019-2020” (进一步扩大汽车、家电、消费电子产品更新消费促进循环经济发展实施方案2019 – 2020年). Projekt został pozytywnie przyjęty przez rynek, co poskutkowało wzrostem akcji spółek motoryzacyjnych na giełdzie o 5,39% w ciągu jednego dnia⁶⁵.
5. Kenia uzyskała 666 mln USD finansowania na budowę centrum *big data* oraz budowę autostrady łączącej kenijską stolicę, lotnisko oraz przedmieścia. Koszt budowy autostrady szacowany jest na prawie 500 mln USD. Trasa ma zostać wykonana przez China Road and Bridge Corporation. Za budowę centrum odpowiadać ma natomiast

⁶¹ 于杨, 补贴退坡 新能源车市冷了吗? ,xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁶² 程瑶, 重大项目集中开工 各地基建投资按下“快进键” xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁶³ Reuters, *China spends \$73 billion on transport infrastructure in March quarter: ministry*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁶⁴ 陈剑, 3月汽车销量同比下降5.2% 降幅明显收窄,xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁶⁵ 陈剑, 危中有机: 弱市下的车企众生相,xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

chiński gigant telekomunikacyjny Huawei. Kenia od kilku lat aktywnie korzysta z chińskich funduszy; w 2017 r. oddano do użytku największy projekt infrastrukturalny w Kenii, tj. autostradę pomiędzy Nairobi a Mombasą⁶⁶.

6. Według francuskiego ministra ds. finansów Le Maire na konkurencji pomiędzy europejskim Airbusem a amerykańskim Boeingiem zyskają chińscy producenci. Od dłuższego czasu trwa spór pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Unią Europejską dotyczący wspierania przemysłu lotniczego poprzez subwencje. W rezultacie Prezydent USA Donald Trump zagroził, że nałoży na Unię Europejską cła na towary o wartości 11 mld USD, w tym na samoloty osobowe. Zdaniem francuskiego ministra zależność amerykańskiego i europejskiego przemysłu lotniczego spowoduje, że wygrają na tym chińscy producenci⁶⁷.
7. Kanadyjski Bombardier oraz amerykańska spółka Gulfstream Aerospace zabiegają o zamówienia wśród chińskich miliarderów. Po kwietniowych targach Asian Business Aviation Conference & Exhibition pierwszej firmie udało się sprzedać cztery samoloty Global 7500. W latach 2015–2018 Bombardier dostarczył do Chin 32 samoloty osobowe, podczas gdy jego amerykański konkurent aż 68. Cena za jeden samolot waha się od 65 mln do 73 mln USD. Samoloty Global 7500 oraz konkurencyjny model Gulfstream 650ER pozwalają na ciągłą podróż bez międzylądowania nawet pomiędzy Azją a Stanami⁶⁸.
8. W trakcie 18. targów Shanghai International Automobile Industry Exhibition zaprezentowano nową markę samochodów EXEED należącą do spółki Chery Automobile Co. (奇瑞汽车股份有限公司) oraz jej najnowsze modele TX/TXL. Marka pozycjonuje się w segmencie samochodów luksusowych. Modele są wyposażone w silniki 1,6 TGDI o mocy 145 KM. Dodatkowo samochody tej marki są wyposażone w technologie dostarczone przez Baidu Apollo, w tym w: aplikację do rozpoznawania twarzy, nawigację AR, inteligentne rozpoznawanie głosu oraz system płatności. Najtańsza wersja samochodu ma kosztować 125 tys. RMB, a najdroższa 179 tys. RMB⁶⁹.
9. Nieco wcześniej koncern motoryzacyjny Geely ogłosił, że również wprowadzi na rynek nową markę samochodów z segmentu premium – Geometry. Różnica pomiędzy Geometry a EXEED polega na tym, że pierwsza marka będzie przeznaczona wyłącznie dla samochodów napędzanych elektrycznie. Geely planuje, że do 2025 r. Geometry wypuści 10 modeli samochodów napędzanych wyłącznie elektrycznie. Firma ogłosiła, że otrzymała już 26 tys. na swój pierwszy model Geometry A⁷⁰.
10. Po miesiącach negocjacji przedstawiciele ChRL oraz Malezji zawarli porozumienie w sprawie wznowienia przez chińskiego wykonawcę budowy odcinka kolejowego

⁶⁶ Reuters, *Kenya secures \$666 million from China for tech city, highway*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁶⁷ Reuters, *Airbus-Boeing trade war would benefit Chinese planemaker, France says*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁶⁸ Allison Lampert, Jamie Fred, Brenda Goh, *Corporate jetmakers court Chinese elite for sales despite slowing economy*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁶⁹ 刘牧平, EXEED星途: 自主新高端品牌正式登场, xinhuanet.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

⁷⁰ Reuters, *China's Geely launches new electric car brand 'Geometry'*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

o długości 688 km. Projekt został zawieszony po tym, jak do władzy w Malezji doszedł obecny premier Mahathir bin Mohamad. Uważał on, że oryginalna umowa była niesprawiedliwa i krzywdząca dla jego kraju. W trakcie negocjacji z przedstawicielami ChRL udało mu się obniżyć koszt projektu o jedną trzecią - obecnie wynosi on 10,7 mld USD⁷¹.

Tło

Shanghai International Automobile Industry Exhibition

W dniach 16-25 kwietnia 2019 r. odbyły się targi potocznie określane jako Auto Shanghai (上海国际汽车工业展览会). Targi w Szanghaju uznawane są za jedno z najważniejszych wydarzeń w świecie motoryzacyjnym, obok targów organizowanych w Detroit, Frankfurt, Paryżu oraz Tokio. Ze względu na prestiż wydarzenia wiele koncernów motoryzacyjnych prezentuje swoje najnowsze modele właśnie w trakcie targów w Szanghaju. W tegorocznej edycji zaprezentowano ponad 100 modeli nowych samochodów lub ich nowych wersji. Wśród prezentacji można było zaobserwować zarówno zachodnie, jak i chińskie brandy. Pełna lista prezentowanych modeli znajduje się pod poniższym [adresem](#).

Według agencji Xinhua targi motoryzacyjne jednak coraz częściej stają się miejscem prezentacji najnowszych technologii. W tym roku szczególny nacisk został położony na wykorzystanie technologii 5G i jej integrację z systemem samochodu. Zaprezentowano na przykład nową markę koncernu BAIC - ARCFOX, samochodu elektrycznego, który posiada chip o ogromnej możliwości obliczeniowej, co pozwala na przejście z poziomu L3 na L4 w zakresie programu autonomicznego prowadzenia. Poziom L4 oznacza pełną możliwość autonomicznego prowadzenia, włączając sytuacje krytyczne, monitorowanie zagrożeń, pogody oraz innych warunków w trakcie całej podróży. Dla porównania poziom L5 to poziom równy prowadzeniu samochodu przez człowieka. Głównym celem integracji technologii 5G jest utrzymanie stałej komunikacji pomiędzy: człowiekiem a pojazdem, pojazdem a innymi pojazdami, pojazdem a czynnikami drogowymi oraz samochodem a chmurą danych.

Auto Shanghai to coroczna impreza, która odbywa się w National Center for Exhibition and Convention, przy międzynarodowym lotnisku Shanghai Hongqiao International Airport. Prezentowane na tych targach rozwiązania wyznaczają przyszłość sektora. Z pewnością nie może zabraknąć na nich przedstawicieli polskiej branży motoryzacyjnej.

⁷¹ Reuters, *Malaysia, China agree to resume railway project after slashing cost*, reuters.com (dostęp: 31.04.2019 r.).

Wnioski

Rząd

- ▶ Chińskie finansowanie projektów infrastrukturalnych jest problematyczne w zakresie, w jakim wymaga wybrania chińskich wykonawców. Dodatkowo warunki finansowe dla państw europejskich nie są konkurencyjne z dostępnymi na rynku. Od dłuższego czasu wskazuje się, że Pekin musi przygotować nową ofertę dla Europy Środkowo-Wschodniej, uwzględniając prawo unijne.
- ▶ Skala chińskich inwestycji infrastrukturalnych pokazuje, że jest to główne narzędzie walki ze spowolnieniem gospodarczym. Widać jednocześnie, że wiele z nich rozwija się na zachodzie Chin, co stanowi novum w stosunku do poprzedniej dekady. Do tej pory Chinom udawało się w ten sposób przeciwdziałać kryzysom gospodarczym.
- ▶ Finansowanie projektów infrastrukturalnych w Afryce często wywołuje kontrowersje polityczne. W przypadku Kenii pojawia się zarzut zadłużania państwa na ogromną skalę, które w przypadku spowolnienia gospodarczego będzie nie do spłacenia.
- ▶ Chińscy wykonawcy otrzymali kolejną szansę na budowę infrastruktury drogowej w Unii Europejskiej. China Road and Bridge Corporation posiada rozległe doświadczenie w budowie mostów w Azji oraz Afryce. **To będzie pierwszy projekt, którego firma podejmie się w Europie, finansowany ze środków Funduszu Spójności. Jeśli firma odniesie sukces, może to być początek dynamicznego wzrostu jej aktywności w Unii Europejskiej.**

Samorząd

- ▶ Chińskie finansowanie projektów infrastrukturalnych jest problematyczne w zakresie, w którym wymaga wybrania chińskich wykonawców. Dodatkowo warunki finansowe dla państw europejskich nie są konkurencyjne z dostępnymi na rynku. Od dłuższego czasu podkreśla się, że Pekin musi przygotować nową ofertę dla Europy Środkowo-Wschodniej uwzględniając prawo unijne.

Przedsiębiorcy

- ▶ Co roku w Chinach przebywa milionerów w tempie 10% rocznie. **W związku z tym rośnie popyt na towary i usługi luksusowe, nawet te najdroższe, takie jak prywatny odrzutowiec.** Zyskują na tym głównie zagraniczne przedsiębiorstwa o ugruntowanej pozycji na Zachodzie. **Nowe marki bez historii mają małe szanse na wejście na ten lukratywny rynek.**
- ▶ Pekin zmniejsza dotacje na zakup samochodów elektrycznych. Preferencje mają samochody osobowe o dłuższym zasięgu, tj. ponad 400 km. Jednak dotacje będą mniejsze średnio o połowę. To sygnał, że Pekin uznał, iż rynek samochodów elektrycznych już dojrzał do konkurowania na warunkach rynkowych, a wsparcie ma być ukierunkowane na liderów branży.
- ▶ Polscy przedsiębiorcy z branży motoryzacyjnej powinni zaplanować udział w następnych targach Auto Shanghai. To szansa na zaobserwowanie światowych trendów technologicznych w branży oraz na nawiązanie kontaktów z chińskimi firmami.

ENERGETYKA I OCHRONA ŚRODOWISKA

Streszczenie

- ▶ Chińskie spółki z sektora energetyki i ochrony środowiska coraz częściej prowadzą ekspansję zagraniczną. Głównymi kierunkami są inne kraje Azji oraz Afryka. Wraz ze zdobywanym doświadczeniem chińskie firmy będą starały się pozyskać europejskie kontrakty.
- ▶ Chiny zwiększają zapasy ropy naftowej pomimo rosnących cen surowca.
- ▶ Pekin stawia na chińskiej produkcji reaktor jądrowej - Hualong One. Reaktor zostanie wykorzystany w budowanej elektrowni w Zhangzhou.
- ▶ Po wybuchu w fabryce pestycydów w Yancheng w zeszłym miesiącu władze ChRL poprosiły o pomoc zagraniczne firmy z sektora.
- ▶ Władze lokalne nie radzą sobie z usuwaniem zanieczyszczeń gruntów po fabrykach, które zostały wyburzone w ramach walki o czyste powietrze.

Wydarzenia

1. W 2016 r. spółka China Everbright International wygrała przetarg na zbudowanie zakładu przetwarzającego odpady na paliwa alternatywne (Waste-to-Energy „WtE”) w wietnamskim mieście Can Tho, znajdującym się w delcie rzeki Mekong. Budowa projektu zajęła 2 lata, w listopadzie 2018 r. zakład rozpoczął działalność. Do końca pierwszego kwartału 2019 r. zakład przetworzył ponad 70 tys. ton śmieci, generując przy tym 18 mln kWh - co odpowiada rocznemu zapotrzebowaniu na energię 2,3 tys. gospodarstw domowych. Według agencji Xinhua projekt jest przykładem realizacji zrównoważonego rozwoju przez inicjatywę „Pasa i Szlaku”⁷². **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**
2. Chiny kontynuują nabywanie znacznych ilości ropy naftowej pomimo wysokiej ceny surowca. Zgodnie z dostępnymi danymi chińskie rafinerie procesują dziennie 12,6 mln baryłek ropy, co stanowi wzrost o 4,4% w porównaniu do ubiegłego kwartału. Import ropy naftowej w pierwszym kwartale wyniósł 9,83 mln baryłek dziennie, natomiast produkcja krajowa wynosi 3,84 mln baryłek dziennie. Według obliczeń autora Agencji Reutera Chiny w dwóch ostatnich kwartałach powiększały magazyny o 57 tys. baryłek dziennie⁷³.

⁷² 孙广见, 中越垃圾发电项目共建绿色“一带一路”, xinhuanet.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

⁷³ Clyde Russel, *China keeps buying crude oil for storage, but difficulties loom: Russell*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

3. W sektorze energetyki jądrowej Pekin postawił na krajową technologię. Po raz pierwszy do użytkowania zostanie oddany reaktor Hualong One, który zdaniem Agencji Reutera jest niewystarczająco przetestowany i wykorzystanie go wiąże się z ryzykiem. W ubiegłych latach Państwo Środka wykorzystywało amerykańskie i francuskie reaktory: Westinghouse AP1000 (USA) oraz Evolutionary Pressurised Reactor (Francja). Według źródeł lokalnych w trakcie budowy reaktorów opartych na zachodnich technologiach chińskie firmy rozwinęły własne rozwiązania, które są równie dobre. Pierwszym miejscem wykorzystania reaktora Hualong One ma być Zhangzhou. Początkowo miał tam być wykorzystany reaktor AP1000, lecz w związku z licznymi zmianami i problemami proceduralnymi Pekin zwrócił się w kierunku lokalnego rozwiązania⁷⁴. Co więcej, Pekin wznowił pracę nad nowym reaktorem jądrowym produkującym energię w procesie reakcji termojądrowej. Chiny do tej pory wydały 6 mld RMB na rozwój tego programu. Według jednego z naukowców zaangażowanych w projekt celem jest produkcja energii z nowej technologii do 2040 r.⁷⁵
4. Według obliczeń chińskie złoża gazu łupkowego to 21,8 bln metrów sześciennych. Obecnie jedynie 4,79% tych złóż zostało potwierdzone przez odwierty rozpoznawcze. Istnieje problem regulacyjny, który skutecznie ogranicza prace poszukiwawcze. Jednak wraz z rosnącym uzależnieniem od gazu ziemnego Pekin przyspiesza prace nad poszukiwaniami. Głównym graczem na rynku jest państwowy Sinopec⁷⁶. Sinopec zawarł również porozumienie z Royal Dutch Shell, którego przedmiotem jest współpraca w zakresie poszukiwania i wydobycia ropy z łupków⁷⁷. Co ciekawe, ukazała się również informacja, że inny zagraniczny koncern – BP – zamierza zrezygnować z wydobycia gazu łupkowego w Chinach, po tym jak przeprowadzenie 10 odwiertów przyniosło niesatysfakcjonujące wyniki⁷⁸.
5. Francuska firma Suez SA pomoże Pekinowi w poprawie standardów bezpieczeństwa w sektorze chemicznym. Jest to reakcja na prośbę władz ChRL po wybuchu, do którego doszło 21 marca 2019 r. w fabryce produkującej pestycydy. W wybuchu zginęło 78 osób. Współpraca obejmuje zarówno pomoc w zakresie usuwania skutków wybuchu, jak i pomoc w przyjęciu strategicznych rozwiązań, które mają zapobiec takim wydarzeniom w przyszłości⁷⁹.
6. Prowincja Hebei wydała zakaz rozwoju działalności w 11 sektorach przemysłu ciężkiego. Obejmuje on takie branże przemysłu, jak: stalowy, petrochemiczny, koksowy,

⁷⁴ David Stanway, *China goes all-in on home grown tech in push for nuclear dominance*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

⁷⁵ David Stanway, *China targets nuclear fusion power generation by 2040*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

⁷⁶ 李志强, 小步快跑! 页岩气有望成我国天然气核心增长点, xinhuanet.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

⁷⁷ Chen Aizhu, *Shell enters China's shale oil scene with joint study with Sinopec*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

⁷⁸ Meng Meng, Chen Aizhu, *BP latest oil major to exit China's shale gas after poor drilling results*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

⁷⁹ David Stanway, *France's Suez says to help China improve chemical industry safety after blast*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

- cementowy czy węglowy. Jest to część programu na rzecz poprawienia powietrza w prowincji, która walczy częstym smogiem. Przedsiębiorstwa w prowincji nie będą mogły zwiększać swoich możliwości produkcyjnych w określonych dokumentem branżach przemysłu. Za implementację tej polityki będą odpowiadały władze lokalne⁸⁰.
7. Według organizacji Greenpeace chińskie działania na rzecz eliminacji zagrożenia zanieczyszczenia ziemi są hamowane przez władze lokalne, które wykorzystują sprzedaż gruntów, aby zwiększyć swoje budżety. Zanieczyszczenie gruntów to jeden z poważnych problemów ekologicznych w Państwie Środka. Według badań z 2014 r. aż jedna piąta gruntów była zanieczyszczona przez odpady chemiczne, pestycydy, metale ciężkie i inny niebezpieczne substancje. Działania na rzecz zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza doprowadziły do wyburzenia licznych fabryk, które pozostawiły zanieczyszczone grunty⁸¹.
  8. Według źródeł Agencji Reutera Chiny w 2019 r. ograniczą import węgla do poziomu z 2018 r. lub nawet go zmniejszą o 10-12 mln ton. Związane jest to z rosnącą produkcją krajową. W 2019 r. Pekin zatwierdził 12 nowych kopalni węgla, których zdolności wydobywcze łącznie szacowane są na 29,5 mln ton rocznie⁸².
  9. Chiński regulator ds. energetyki zapowiedział, że do końca roku 2019 priorytetem w energetyce odnawialnej będą farmy fotowoltaiczne i wiatrowe, które nie potrzebują subwencji. Subwencje dla energetyki odnawialnej zostaną ograniczone do 120 mld RMB⁸³.

Tło

China Everbright International

China Everbright International (光大國際) to spółka zarejestrowana w Hong Kongu, nad którą kontrolę sprawuje China Everbright Group (spółka należąca do skarbu państwa ChRL). Everbright International jest częścią grupy kapitałowej, w której odpowiada za projekty związane z ochroną środowiska i energetyką. Główna działalność spółki to budowa oczyszczalni ścieków oraz elektrowni pozyskujących energię z odpadów. Spółka realizuje kilkanaście projektów w Chinach, jednocześnie próbując zdobywać rynki zagraniczne.

Oprócz wskazanego wyżej przykładu budowy zakładu przetwarzania odpadów na paliwa alternatywne (*Refuse Derived Fuel* - dalej „RDF”), spółka w 2016 r. przejęła polską firmę Novago sp. z o.o., a wcześniej, w 2011 r. niemiecką farmę fotowoltaiczną o nazwie German Ground Solar Energy Project. Novago sp. z o.o. posiada sześć zakładów w Polsce,

⁸⁰ 新华社, 河北将实施区域差别化环境准入政策改善大气质量, gov.cn (dostęp: 30.04.2019 r.).

⁸¹ David Stanway, *China soil pollution efforts stymied by local governments: Greenpeace*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

⁸² Reuters, *China to cap 2019 coal imports to help domestic producers*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.), Reuters, *China thermal coal imports to fall 10 million-12 million tonnes in 2019: Noble's Echeverri*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

⁸³ Reuters, *China to give priority to subsidy-free renewable projects in new plan*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

które produkują około 400 ton RDF rocznie. Chińska Państwowa Komisja Rozwoju i Reform określiła przejęcie Novago jako jedną z dziesięciu najważniejszych transakcji w ramach inicjatywy „Pasa i Szlaku”. Everbright za polską spółkę zapłaciło 123 mln PLN.

Z pewnością dla chińskiego przedsiębiorstwa przejęcia funkcjonujących w Europie spółek z sektora energetycznego i ochrony środowiska są częścią planu ekspansji na rynki zachodnie. Przez lokalne doświadczenie spółka zyskuje wiarygodność potrzebną, aby w przyszłości realizować projekty w Unii Europejskiej.

Wnioski

Rząd	▶ Przejęcie przez China Everbright International spółki Novago realizuje dwa cele. Z jednej strony chińska spółka może korzystać z technologii oraz know-how wypracowanych w Polsce, z drugiej strony jest to strategiczny krok w kierunku ubiegania się o kontrakty na projekty infrastrukturalne, energetyczne i w zakresie ochrony środowiska w Unii Europejskiej. ▶ Chińskie władze kontynuują zwiększanie rezerw surowców energetycznych. Prawdopodobnie ma to związek z chęcią zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego, które mogłoby być zagrożone przez trwający konflikt handlowy z USA. ▶ Po latach rozwoju energetyki jądrowej Chiny postanowiły przejść na technologię krajową. Dla chińskiego bezpieczeństwa energetycznego to ważny krok, który w przypadku powodzenia pozwoli ograniczyć chińską zależność od importu surowców energetycznych. W przypadku sukcesu dla krajów Unii Europejskiej będzie to oznaczało stopniową ekspansję zagraniczną chińskich rozwiązań z zakresu energetyki jądrowej. ▶ Pekin wznawia pracę nad pozyskaniem energii z reakcji termojądrowej. Mimo sceptycyzmu zachodnich naukowców, Chińczycy wierzą, że technologia ta zrewolucjonizuje energetykę.
Samorząd	▶ Chińskie władze samorządowe borykają się z problemem zanieczyszczonych gruntów. Usuwanie zanieczyszczeń jest kosztowne. W zeszłym roku wydano ponad 7,75 mld RMB na tę działalność, co stanowi 7% wpływów pozyskanych z podatków od nieruchomości. Częste zmiany właścicieli nieruchomości powodują jednak, że władze lokalne nie mogą dochodzić kar od zanieczyszczających, gdyż trudno ustalić, który podmiot dopuścił się wykroczenia.
Przedsiębiorcy	▶ Przejęcie Novago sp. z o.o. przez chińską spółkę China Everbright International oznacza, że w niedalekiej przyszłości chińskie firmy z sektora energetyki i ochrony środowiska będą miały większe szanse na realizowanie projektów PPP w Polsce. Chińskie firmy w ten sposób zyskują wiarygodność i dostęp do <i>know-how</i>. ▶ Wybuch w fabryce pestycydów w Yancheng sprawił, że Pekin musiał podjąć szybkie kroki, aby zapobiec kolejnym tragediom w niebezpiecznym sektorze. Tragedia uświadomiła władzom centralnym, że standardy bezpieczeństwa w sektorze wymagają poprawy. Pekin poprosił o pomoc w tym zakresie zagraniczne koncerny, które mają udzielić wsparcia w określeniu rozwoju norm dla tego sektora.

POLITYKA MIĘDZYNARODOWA

Streszczenie

- ▶ Premier Morawiecki spotkał się z premierem ChRL. Tematem rozmów było zmniejszenie deficytu handlowego pomiędzy obu krajami.
- ▶ W trakcie szczytu 16+1 zdecydowano o rozszerzeniu formuły i zaproszeniu Grecji do grona państw biorących udział w tej formie współpracy.
- ▶ Pekin i Waszyngton nadal nie mogą dojść do porozumienia. Według obserwatorów pomimo dyplomatycznych zapewnień, że negocjacje toczą się, wydaje się, że negocjatorzy są w impasie.
- ▶ W Brukseli doszło do twardych negocjacji pomiędzy Unią Europejską a Chinami. Ich wynikiem jest wspólne memorandum. Analitycy podkreślają bardziej konfrontacyjny niż do tej pory stosunek przedstawicieli UE w negocjacjach z Chinami.
- ▶ Na trwającym konflikcie handlowym zyskują inne państwa azjatyckie, w szczególności Wietnam czy Korea Południowa.

Wydarzenia

1. 11-12 kwietnia 2019 r. odbył się kolejny szczyt tzw. formuły „16+1”. Polskę reprezentował Prezes Rady Ministrów Mateusz Morawiecki. Przed szczytem oświadczył, że ma nadzieję, iż uda się zwiększyć polski eksport do Chin. Wskazał przy tym na sektor meblarski oraz polskie produkty rolne. W dniu 12 kwietnia spotkał się z Premierem ChRL Li Keqiangiem, który wracał z Brukseli. W trakcie wizyty w Brukseli negocjował on porozumienie pomiędzy ChRL a Unią Europejską, które zakończyło się wspólnym memorandum. Polski premier po spotkaniu z chińskim odpowiednikiem podkreślał, że reakcja premiera ChRL była konstruktywna. W trakcie szczytu poinformowano również o rozszerzeniu formuły spotkań i dodaniu Grecji do grupy państw biorących w nich udział. Kolejny szczyt odbędzie się za rok w Chinach⁸⁴.
2. W kwietniu 2019 r. rozmowy amerykańsko-chińskie na temat zażegnania kryzysu handlowego między oboma krajami nie przyniosły oczekiwanych rezultatów. Z perspektywy USA problemy dotyczące takich aspektów, jak pomoc publiczna dla rodzimego przemysłu, transfer technologii oraz ochrona praw własności intelektualnej nadal nie znalazły satysfakcjonującej odpowiedzi strony chińskiej. Jednocześnie prezydent Donald Trump zapewnił, że osiągnięcie porozumienia to kwestia paru tygodni. Z kolei w ramach WTO Unia Europejska i Stany Zjednoczone analizują wspólnie konsekwencje chińskiej

⁸⁴ wGospodarce, *Premier: chcemy zwiększyć eksport wieprzowiny do Chin*, wgospodarce.pl (dostęp: 30.04.2019 r.).

- polityki gospodarczej nie dotyczącej bezpośrednio rynku, szczególnie w kontekście inicjatywy „Pasa i Szlaku”. Według relacji amerykańskiego sekretarza skarbu w gabinecie Donalda Trumpa, Stevena Mnuchina projekt porozumienia zawiera zadowalające uzgodnienia odnośnie do ustanowienia specjalnego biura, które będzie reagować na aktualnie pojawiające się kryzysy. Perspektywa zdjęcia amerykańskich ceł na chińskie produkty o wartości przeszło 250 mld USA pozostaje niedookreślona⁸⁵.
3. 5 kwietnia 2019 r. USA i Chiny ogłosiły postęp w negocjacjach dotyczących zniesienia ceł odwetowych. Zapowiadane na początku miesiąca szybkie rozwiązanie problemu zostało odłożone w czasie. 11 kwietnia 2019 r. chiński wiceminister handlu poinformował o intensyfikacji rozmów chińsko-amerykańskich, prowadzonych także w formie telefonicznej⁸⁶.
  4. 9 kwietnia 2019 r. premier ChRL Li Keqiang na spotkaniu z przedstawicielami Unii Europejskiej w Brukseli zapewnił, że Pekin nie będzie już dłużej naciskał na zagraniczne firmy lokujące swoją działalność w Chinach, aby dzieliły się swoimi tajemnicami technologicznymi, a także wyraził gotowość do rozmów na temat globalnego porozumienia w sprawie wspierania przemysłu, wprowadzenia zasady równego traktowania w stosunku do europejskich firm na chińskim rynku oraz reformy WTO. Wskazuje się na systematyczną zmianę podejścia w polityce UE w stosunku do Chin na bardziej konfrontacyjną, w odpowiedzi na nieuczciwą konkurencję ze strony chińskich firm. Niemniej jednak przewodniczący Rady Europejskiej Donald Tusk nazwał wspólną konferencję z chińskim premierem „punktem przełomowym”. W czasie prywatnej części rozmów przedstawiciele UE wyrazili zaniepokojenie chińską polityką w stosunku do mniejszości ujgurskiej w prowincji Xinjiang⁸⁷.
  5. Przedłużający się konflikt celny między Chinami i USA poskutkowało zmianą w kierunkach wymiany handlowej między obiema gospodarkami. Podwyższenie ceł z 10 do 25% na chińskie dobra konsumpcyjne (250 mld USD w skali całego importu) spowodowało zmianę portów na te zlokalizowane w Wietnamie, Korei Południowej, Meksyku i na Tajwanie. W pierwszym kwartale 2019 r. amerykański import z ChRL zmalał o 6,4%. Jednocześnie w przypadku importu mebli nastąpił wzrost importowanych dóbr o 37,2% z Wietnamu oraz o 19,3 z Tajwanu. W przypadku importu chińskich zamrażarek w tym samym okresie import do USA zmalał o 24%, jednocześnie nastąpił wzrost tego rodzaju dóbr importowanych z Korei Południowej i Meksyku średnio

⁸⁵ Chris Prentice, *U.S. 'not satisfied yet' in China trade talks: White House official*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.); David Lawder, Pete Schroeder, *U.S., China agree to establish trade deal enforcement offices: Mnuchin*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.); David Lawder, Pete Schroeder, *Mnuchin says hopes U.S.-China trade talks nearing 'final round'*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

⁸⁶ David Lawder, Jason Lange, Chris Prentice, *As latest round of U.S.-China talks end, 'significant work' remains*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.); Yawen Chen, Tony Munroe, *China, U.S. made 'new progress' in latest round of trade talks: China's CCTV*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.); Yawen Chen, *China says discussed remaining issues with U.S. trade negotiators*, (dostęp: 30.04.2019 r.).

⁸⁷ Philip Blenkinsop, Robin Emmott, *EU hails breakthrough with China on industry subsidies*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.); Madeline Chambers, *China wants to work with EU on trade, premier writes before summit*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.); Philip Blenkinsop, *China agrees to discuss state subsidies to firms to allay EU concerns*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

- o 32%. Widać wyraźnie, że działania eksporterów i importerów mające na celu równowagę napiętej sytuacji gospodarczej między Chinami i USA wpływają jednocześnie na ożywienie relacji handlowych na innych kierunkach⁸⁸.
6. 12 kwietnia 2019 r. amerykański sekretarz stanu Mike Pompeo podczas konferencji prasowej bezpośrednio wskazał na powiązania chińskiej działalności biznesowej ze strategicznymi celami bezpieczeństwa Pekinu, przestrzegł także przed możliwą kradzieżą własności intelektualnej przez Chińczyków. Podczas tej samej konferencji Mike Pompeo oskarżył chińskie władze o finansowanie rządu Maduro w Wenezueli, przez co Chiny przyczyniły się do zapaści tamtejszej gospodarki i do wywołania głębokiego kryzysu. Stwierdził także, że Chiny nawołując do polityki nieinterwencji w Wenezueli, są niewiarygodne z powodu ich zaangażowania finansowego w tym regionie⁸⁹.
  7. 15 kwietnia 2019 r. prezydent USA Donald Trump komentując poważny konflikt polityczno-gospodarczy między Waszyngtonem a Pekinem, stwierdził, że bez względu na rezultat chińsko-amerykańskich rozmów negocjacyjnych USA wyjdą z tego konfliktu jako strona silniejsza i zwycięska⁹⁰.
  8. W związku z publikacją corocznego raportu na temat biznesu w Chinach amerykańska Izba Handlowa w Chinach wyraziła stanowisko w trwających już 9 miesięcy konflikcie celnym między USA a Chinami. Według opinii Izby amerykańscy inwestorzy w Chinach nie mogą być już dłużej postrzegani jako baza dobrych stosunków między obu krajami, głównie ze względu na nieprzyjazne środowisko biznesowe i nieuczciwą konkurencją, z którą muszą się mierzyć, prowadząc działalność na chińskim rynku⁹¹.
  9. 18 kwietnia 2019 r. WTO orzekła, że stosowane przez Chiny kwoty i ograniczenia taryfowe na import ziarna ryżu, pszenicy i kukurydzy nie spełniały wymogów transparentności, przewidywalności i uczciwości. W związku z tym stanowiły istotne ograniczenie w obrocie handlowym surowcem według zasad WTO, której Chiny są członkiem od 2001 r. Spór prowadzony jest z powództwa USA, wytoczonego jeszcze za prezydentury Baraka Obamy. Komentując wynik, przedstawiciele USA stwierdzili, że obecna administracja prezydenta Trumpa będzie nalegać, by Chiny prowadziły swoją politykę handlową zgodnie ze zobowiązaniami wynikającymi z członkostwa w WTO. Chiński minister rolnictwa wyraził ubolewanie w związku z decyzją WTO. W terminie 60 dni od wydania wyroku strony są uprawnione do złożenia apelacji przed właściwym organem WTO⁹².

⁸⁸ Lisa Baertlein, *U.S.-China trade war is rerouting U.S. import flows: report*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

⁸⁹ Natalia Ramos, *Pompeo says China trade activity often linked to its national security goals*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.); Lesley Wroughton, *Pompeo slams China, Russia involvement in Venezuela*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

⁹⁰ Steve Holland, Doina Chiacu, *Trump on China trade spat: 'We're going to win either way'*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

⁹¹ Michael Martina, *U.S. firms no longer 'positive anchor' for Beijing ties: AmCham in China*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

⁹² Stephanie Nebhay, *U.S. wins WTO ruling against China grain import quotas*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.); John Ruwitch, Wang Jing, Winni Zhou, *China says regrets WTO panel ruling on grain import quotas*, reuters.com, (dostęp: 30.04.2019 r.).

10. Przed planowanym na 25–27 kwietnia 2019 r. szczytem inicjatywy „Pasa i Szlaku” zaobserwowano aktywność chińskiej dyplomacji starającej się przekonać zachodnią opinię publiczną, w szczególności krytyczne wobec projektu Stany Zjednoczone, o apolityczności wizji Nowego Jedwabnego Szlaku oraz o otwartości chińskich władz na różne stanowiska i sugestie możliwych uczestników inicjatywy. Wśród uczestników szczytu wskazuje się na Włochy, które jako pierwsze państwo wśród krajów G7 zgłosiły chęć przystąpienia do projektu, co spotkało się z bardzo krytyczną reakcją USA. Według zapowiedzi w szczycie wziąć udział mieli przedstawiciele Korei Północnej, natomiast USA miały być reprezentowane przez przedstawicieli niższego szczebla⁹³. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**

Tło

Szczyt inicjatywy „Pasa i Szlaku”

Podczas szczytu inicjatywy „Pasa i Szlaku” w Pekinie niemiecki minister spraw zagranicznych Peter Altmaier wyraził przekonanie, że główne państwa członkowskie Unii Europejskiej preferują współpracę z Chinami w ramach bloku państw niż w ramach relacji bilateralnych. Dyplomata wskazał na uczciwy dostęp europejskich firm do inwestycji realizowanych w ramach projektu jako podstawowy warunek współpracy. Pomimo jednostronnej decyzji Włoch o przystąpieniu do inicjatywy „Pasa i Szlaku”, Francja, Niemcy, Hiszpania czy Wielka Brytania w kwestii współpracy z Chinami w ramach Nowego Jedwabnego Szlaku zajmują wspólne stanowisko⁹⁴.

Szwajcarski prezydent Ueli Maurer ogłosił chęć przyłączenia się do inicjatywy „Pasa i Szlaku”. Szwajcaria, będąca krajem neutralnym, wiąże z projektem Nowego Jedwabnego Szlaku z nadzieją, że będzie to nowy bodziec rozwojowy dla gospodarki regionu Azji Centralnej. Stany Zjednoczone, sceptycznie nastawione do projektu, traktują go jako narzędzie dominacji Pekinu nad słabymi gospodarczo państwami, dlatego w krytyczny sposób odniosły się do decyzji Włoch o dołączeniu do tej inicjatywy jako pierwsze spośród państw grupy G7⁹⁵.

Prezydent ChRL Xi Jinping ogłosił zawarcie układów o wartości 64 mld USD, zapewniając, że inicjatywa będzie podstawą zrównoważonego rozwoju państw uczestniczących w projekcie. W czasie szczytu podpisano porozumienia o współpracy z takimi państwami, jak Włochy, Peru, Barbados, Luksemburg czy Jamajka⁹⁶.

⁹³ Ben Blanchard, *China says Silk Road not geopolitical tool, understands concerns*, reuters.com, (dostęp: 30.04.2019 r.).

⁹⁴ Tom Daly, *Europe wants to deal with China as a group: German minister*, reuters.com, (dostęp: 30.04.2019 r.).

⁹⁵ Steve Holland, *Trump on China trade spat: 'We're going to win either way'*, reuters.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

⁹⁶ Ben Blanchard, *China's Xi touts more than \$64 billion in Belt and Road deals*, reuters.com, (dostęp: 30.04.2019 r.).

Wnioski

Rząd

- ▶ **Głównym problemem poruszonym przez premiera Morawieckiego w trakcie rozmów z premierem ChRL był deficyt handlowy Polski w stosunku do Chin.** Postulowane dopuszczenie kolejnych produktów rolnych (w tym przypadku wieprzowiny) czy wprowadzenie standardów w przemyśle meblarskim są z pewnością krokami zmierzającymi do zwiększenia eksportu do Państwa Środka. Jednak nawet przyjęcie przez Pekin polskich propozycji nie wpłynie znacząco na zmniejszenie deficytu ze względu na różnicę skali. **Zasadniczym problemem polskiej gospodarki w tym zakresie jest jej struktura oparta o sektor MSP oraz produkcja o niskiej wartości dodanej. Małe przedsiębiorstwa mają nikłe szanse zaistnienia na chińskim rynku nie tylko ze względu na bariery handlowe, ale również z powodu silnej konkurencji światowych i chińskich gigantów. Wzrost lokalnych przedsiębiorstw i budowanie producentów o przynajmniej średnim rozmiarze, potencjale technologicznym i znaczeniu regionalnym powinno być zasadniczym krokiem zmierzającym do zmniejszenia deficytu. Nie oznacza to, że nie należy docenić działań polskiego premiera.**
- ▶ **Władze centralne mogą podjąć szereg działań ukierunkowanych na niwelowanie trudności, z którymi borykają się mali i średni przedsiębiorcy.** Działania takie powinny skupiać się na budowaniu silnej marki kraju oraz na wsparciu instytucjonalnym i finansowym dostosowanym do rynku. **Przedsiębiorcom łatwiej będzie konkurować z wielkimi brandami, gdy ich rozpoznawalność nie będzie budowana wokół osi pojedynczej marki, a wokół wartości, jaką jest pochodzenie produktu z Polski.**
- ▶ **Problemem wsparcia instytucjonalnego jest jego nieefektywność.** Środki budżetowe przeznaczane na wsparcie eksportu nie mogą równać się z tymi ponoszonymi przez zachodnie gospodarki czy korporacje. **Dlatego przy wsparciu polskich przedsiębiorców w Chinach konieczne jest efektywne dysponowanie dostępnymi środkami. Trzy główne pola wymagające poprawy to: koordynacja działań różnych instytucji; eliminowanie przyznawania tych samych kompetencji kilku instytucjom; budowanie zaplecza edukacyjnego i otoczenia biznesu.** Sprawdza się to do ustalenia jednej strategii na szczeblu centralnym w stosunku do rynku chińskiego, instrumentów wdrożenia i rozdzielenia ich pomiędzy instytucje. W obecnej sytuacji brak jest takiej koordynacji, w powyższym zakresie kompetencje mają: Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, Polska Agencja Inwestycji i Handlu i Zagraniczne Biura Handlowe, Polska Organizacja Turystyczna, placówki dyplomatyczne i Ministerstwo Spraw Zagranicznych, **jednostki samorządu oraz liczne organizacje i instytucje związane z konkretnymi branżami. Część spośród wymienionych jednostek posiada dokumenty strategiczne, jednak nie są ze sobą uzgodnione lub ich treść uwzględnia całokształt działalności, a nie konkretnie rynek chiński.**

SPORT, TURYSTYKA, EDUKACJA I KULTURA

Streszczenie

- ▶ Rynek obuwia sportowego w Chinach rośnie. Analitycy spodziewają się dobrej perspektywy rozwoju platform e-commerce specjalizujących się w sprzedaży butów z drugiej ręki.
- ▶ Ctrip nabywa większościowy pakiet udziałów w indyjskiej platformie MakeMyTrip.
- ▶ Chińskie Ministerstwo Edukacji wprowadza działania na rzecz zmniejszenia zjawiska unikania kształcenia ustawicznego.
- ▶ Rośnie czytelnictwo wśród chińskiej młodzieży.

Wydarzenia

1. Według najnowszych danych Ministerstwa Edukacji ChRL budżet na edukację w 2019 r. wyniesie 456,2 mld RMB, co stanowi wzrost o 44,7 mld RMB rok do roku. Największa część tego budżetu zostanie przeznaczona na nauki ścisłe oraz technologie informacyjne. Jest to część budżetu będąca pod nadzorem ministerstwa, całość wydatków na edukację w Chinach jest znacznie wyższa - w 2018 r. suma wydatków osiągnęła poziom 4,6 bln RMB⁹⁷.
2. Chińska spółka Ctrip z branży turystycznej (*Online Travel Agency* - dalej „OTA”) zawarła umowę nabycia większościowego pakiet w MakeMyTrip. Ctrip oraz MakeMyTrip to odpowiednio największe OTA w Chinach i Indiach. Poprzez tę transakcję Ctrip stanie się największym dostawcą usług turystycznych w dwóch najludniejszych krajach Azji. Ctrip posiadał udziały w indyjskiej firmie, określanej jako „Ctrip of India”, większościowym udziałowcem była jednak spółka Naspers⁹⁸.
3. Ant Financial oferuje ubezpieczenie zdrowotne dla osób mniej zamożnych. Obecnie spółce udało się zebrać 50 mln użytkowników, którzy zasubskrybowali usługę ubezpieczenia zdrowotnego. Planem spółki jest pozyskanie 300 mln klientów w ciągu dwóch kolejnych lat. Ant Financial jest spółką córką chińskiego giganta e-commerce Alibaby⁹⁹.
4. W Chinach rośnie rynek obuwia sportowego, zarówno nowego, jak i z drugiej ręki. Według raportu firmy Cowan wzrost ten zauważalny jest w skali kraju, ale również w postaci udziału chińskich przedsiębiorców poza granicami Państwa Środka. Jedną

⁹⁷ 邱丽芳, 4562亿元! 教育经费的钱从哪里来, 将花到哪里?, xinhuanet.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

⁹⁸ 周靖杰, 携程将成印度第一大在线旅游企业最大股东, xinhuanet.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

⁹⁹ Reuters, *China's Ant Financial amasses 50 million users, mostly low-income, in new health plan*, reuters.com, (dostęp: 30.04.2019 r.).

- z przyczyn rozwoju rynku jest zainteresowanie sportami, w szczególności ligą koszykarską NBA. Dwie chińskie firmy Li Ning i Anta podpisały kontrakty z koszykarzami występującymi w amerykańskich rozgrywkach. Zgodnie z szacunkami przychody koncernu Nike w Chinach do 2023 r. mają osiągnąć poziom 11,3 mld USD. Na rynku rozwijają się platformy e-commerce specjalizujące się w sprzedaży butów używanych, przykładami są StockX oraz Goat. Cowan spodziewa się wzmożonej aktywności tych firm na rynku chińskim¹⁰⁰.
5. Chińskie Ministerstwo Edukacji zapowiada działania na rzecz przeciwdziałania porzuceniu szkoły i uchylaniu się od obowiązku szkolnego. Działania te będą opierać się na nakładaniu kar na osoby odpowiedzialne, w tym przypadku na rodziców, szkoły oraz firmy edukacyjne. W tym ostatnim przypadku dotyczy to firm, które używają fałszywych reklam o programach edukacyjnych, które zastępują edukację obowiązkową¹⁰¹.
  6. Według ogólnochińskiego badania ankietowego podsumowującego czytelnictwo w 2018 r. młodzież chińska w wieku do lat 17 czyta średnio 8,91 książek rocznie, co stanowi wzrost 0,1 w stosunku do roku poprzedniego. Badanie pokazało, że rodzice dzieci do 8 lat statystycznie odwiedzają księgarnie trzy razy w ciągu roku. Rodzice dzieci w tej kategorii wiekowej spędzają średnio 23 minuty dziennie na czytaniu dzieciom¹⁰².
  7. Komunistyczna Liga Młodzieży wysłała 10 mln studentów jako wolontariuszy na obszary wiejskie. Jest to odzew na wezwanie Prezydenta ChRL, który wyraził zaniepokojenie drenażem mózgow w obszarach wiejskich, który powoduje stagnację na obszarach pozamiejskich, w których zamieszkuje ponad 500 mln mieszkańców. Program adresowany jest głównie do studentów kierunków technicznych, których doświadczenie ma spowodować wzrost produktywności tych regionów¹⁰³.
  8. Według danych Państwowego Biura Statystycznego spada liczba zawieranych małżeństw oraz liczba osób pozostających w związkach małżeńskich. Obecnie młodzi ludzie czekają coraz dłużej z decyzją o zawarciu małżeństwa. W 2012 r. największa liczba małżeństw zawierana była w grupie wiekowej 20-24, obecnie jest to 25-29¹⁰⁴.

Tło Ctrip

Szanghajska spółka Ctrip (携程旅行网) funkcjonuje na rynku od 1999 r. Obecnie jest największą internetową agencją turystyczną (OTA). Od 2003 r. notowana jest na giełdzie Nasdaq. W trakcie pierwszej oferty publicznej (IPO) pozyskała 75 mln USD. Początkowo

¹⁰⁰ 刘新余, 外媒: 一手二手运动鞋市场, 未来都在中国, xinhuanet.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

¹⁰¹ 郝多, 教育部: 坚决纠正妨碍适龄儿童少年接受义务教育行为, xinhuanet.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

¹⁰² 王萌萌, 去年中国未成年人平均读书8.91本 你的孩子达到了吗, xinhuanet.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

¹⁰³ Reuters, *To spur rural development, China to send millions of students on 'volunteering' trips*, reuters.com, (dostęp: 30.04.2019 r.).

¹⁰⁴ 薛涛, 全国结婚率出现“五连降” 晚婚、不婚已成趋势?, xinhuanet.com (dostęp: 30.04.2019 r.).

z usług platformy mogli korzystać wyłącznie mieszkańcy: Szanghaju, Pekinu, Guangzhou oraz Shenzhen.

Od 2013 r. spółka prowadzi ekspansję zagraniczną, głównie poprzez przejęcia. Spółka do tej nabyła większościowe pakiety udziałów w Tours4fun (USA), Skyscanner (Szkocja) oraz MakeMyTrip (Indie). Od 2017 r. w ramach ekspansji spółka prowadzi rebranding. W Chinach spółka funkcjonuje pod nazwą Ctrip, natomiast na rynkach zagranicznych działa pod nazwą Trip.com.

Wnioski

Samorząd

- ▶ Władze lokalne mogą wykorzystać Ctrip do promocji turystyki i agroturystyki w Polsce. Stronę tej firmy odwiedza ponad 4,89 mln osób dziennie zainteresowanych podróżami. Współpraca może być bezpośrednia lub pośrednia, przy korzystaniu biur podróży oferujących wycieczki do Polski. **Warto zwrócić uwagę na fakt, że większość turystów chińskich należy do klasy średniej lub wyższej. Oznacza to, że posiadają oni znaczny dochód rozporządzalny i są zainteresowani podróżami zagranicznymi. Jednocześnie rośnie trend wybierania mniej oczywistych destynacji niż Paryż, Londyn czy Barcelona.**

Przedsiębiorcy

- ▶ Rosnące czytelnictwo wśród młodzieży to szansa dla wydawnictw, które mogą rozwijać swoją działalność przez wydawanie polskiej literatury w języku chińskim oraz angielskim. **Chińska młodzież w coraz większym stopniu posługuje się językiem angielskim.**
- ▶ Trend na „sneakersy” w Polsce nie rozwinął się w takim w stopniu jak w innych krajach Unii Europejskiej czy w USA. Analitycy wskazują, że może to być jednak ogromny hit rynkowy w Chinach, ze względu na silną tendencję do odwzorowywania trendów amerykańskich. Dodatkowo ogromna popularność NBA w Chinach sprzyja wzrostowi tego segmentu.

